

jaarverslag
2022

female economy

hier wordt alles mogelijk

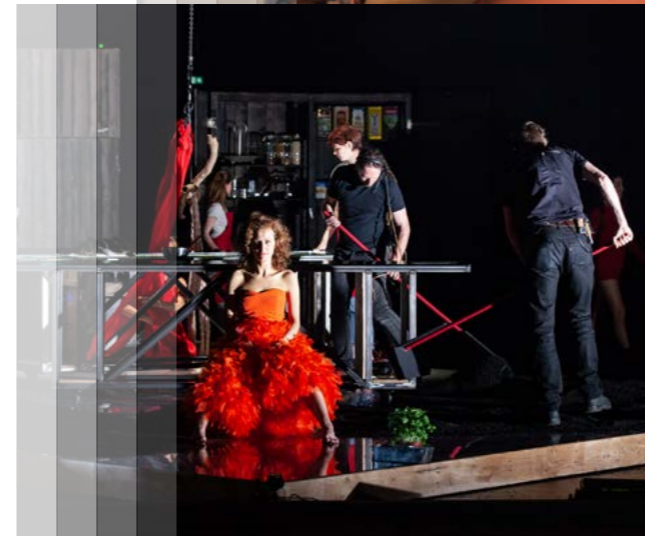

**FEMALE ECONOMY | WELKOM
IN ONZE PARANTHÈSE ENCHANTÉE
- ONZE BETOVERDE TUSSENRUIMTE.**

De cast van Vrouwen in Bad | beeld: Alaia Fonk

Inhoudsopgave

INLEIDING EN INWIJDING	p.4
1. PARANTHÈSE ENCHANTÉE	p.6
1.1 VROUWEN IN BAD	p.6
1.2 A MIDSUMMER NIGHT'S DREAM	p.8
1.3 KABAREH CHEIKHATS	p.10
2. DE SPEELRUIMTE DIJT UIT	p.12
2.1 DE GROEI VAN DE WIJKJURY	p.12
2.2 MALIKA'S KOFFIEOCHTEND	p.14
2.3 IK ONTMOET MIJ + INSTALLATIE	p.15
2.4 FLUISTEREN	p.17
3. OP VISITE	p.20
3.1 DOULA'S VAN DE STAD IMPACT TOUR	p.20
3.2 MET MAMA DE HORT OP	p.23
4. GRENZELOZE INTIMITEIT	p.24
4.1 METHODIEKOVERDRACHT	p.24
4.2 TANGER	p.26
4.3 AZERBEIDZJAN	p.28
4.4 INTERNATIONAAL	p.29
5. LEVEN ALS EEN BORDUURWERK	p.30
6. FAMILIE UITBREIDING	p.32
6.1 ONLINE ONTMOETINGEN	p.32
6.2 AANTALLEN EN SPREIDING	p.33
7. WE DOEN DIT NIET ALLEEN	p.36
8. HOE DE TOKO BEWEEGT	p.40
8.1 SWOT	p.40
8.2 TOELICHTING FINANCIËLE POSITIE	p.43
8.3 WERKGEVERSCHAP, OPDRACHTGEVERSCHAP EN FAIR PRACTICE	p.51

Via links die door het verslag heen gestrooid zijn kun je meteen zien en horen wat we de wereld in gebracht hebben.

[FEMALEECONOMY.NL](https://femaleeconomy.nl)

“Spelen vraagt van individuen dat zij zich in het leven meer opstellen als een kunstenaar of een ontwerper. Dat ze leren omgaan met de intimiderende onzekerheid van het lege doek. Om vanuit de verbeelding iets uit niets te maken.”

- **Robbert Dijkgraaf**, Minister OC&W, Kohnstammlezing 2022

HIER WORDT ALLES MOGELIJK inleiding en inwijding

“Can art make this happen?” klinkt Adelheids stem door de theaterzaal van De Vlucht waar een zestigtal mensen - mannen, vrouwen, jong, oud, gesluierd, blond, besnord, kaal, noem maar op - zich hebben verzameld rondom een intiem ritueel: ons experiment met de mannelijke leden van de Marokkaanse muziektheatergroep Kabareh Cheikhats.

Adelheid vraagt dit voor haar vriendin en collega Myriam Sahraoui. Myriam was een maand in Marokko, om haar papa te redden, tevergeefs. Hij sterft in een van de eerste corona golven in een kliniek in Rabat op een speciale covid afdeling.

In haar ouderlijk huis in haar geboortestad Tanger zit ze naast familieleden, bekenden maar ook heel veel onbekenden, mensen die ze niet eerder heeft gezien maar die wel haar vader een laatste eer willen bewijzen.

Zittend naast haar vader in zijn dichtgetimmerde kist, realiseert ze zich dat ze zich nooit zo eenzaam heeft gevoeld tussen zoveel mensen: “Ik schrik op. De mannen bewegen zich om mij heen, grijpen de handvatten en dragen de kist naar buiten. Dat moment waarvan ik wist dat het ooit zou komen, en wat me op het moment zelf toch enorm schokt: het moment waar de wereld van de vrouwen en die van de mannen zich scheidt. Ik mag als dochter volgens deze islamitische traditie niet mijn vader begraven en meegaan naar de begraafplaats.” Het maakt haar zo woedend, het blijft een open wond. Kan kunst dit helen?

JA IS DAAROP ONS ANTWOORD.

Ali, Walid, Amine en Ghassan van Kabareh Cheikhats, stellen zich beschikbaar om de rituele wassing alsnog te laten plaatsvinden. Myriam is bij haar vader, zo kan zij het afscheid voltooien dat haar eerder is ontnomen.

Een ritueel maakt heel wat gebroken is, een ritueel manifesteert wat eerder niet kon bestaan. In een ritueel is iedereen gelijkwaardig getuige van een persoonlijke overgang dat collectief wordt beleefd. Dat is de grondslag van ons werk, vanaf het eerste begin. Ruimte opeisen voor de speelruimte, voor dat wat zich niet laat vangen in het binaire denken.

En gespeeld hebben we. We creëerden onze eigen plekken. In de wijken, in ons wijkatelier. Op speciaal daarvoor ingerichte locaties met dampende baden om de feminiene waarden in vrouwen los te weken. En te verspreiden in de samenleving als alternatief voor de maatschappij waar nog zoveel zachts te doen is.

Herinner je de schoonheid en gelijkwaardigheid van het feminiene en het masculiene verenigd in ons lichaam. Want zo was het altijd al, laat ons door de onnatuurlijke structuren heen breken.

Vrouwen in Bad | beeld: Alaita Fonk

1. PARANTHÈSE ENCHANTÉE

nieuwe producties

1.1. VROUWEN IN BAD

geef alles en iedereen je slijt
FEBRUARI - MAART 2022

Wil je vooruitkomen in de wereld zoals deze nu is, dan kun je je maar beter aanpassen aan het heersende beeld van succes. Dus toen Ola Mafaalani algemeen directeur werd van het Noord Nederlands Toneel, voelde zij: "Om mee te kunnen doen als vrouw moet je one of the guys worden. Ik heb mijn feminine kant bij de voordeur achtergelaten. Ik ben andere vrouwen in leidinggevende posities gaan vragen; doen jullie dat ook? Ook zij bevestigden dat hun feminiene kwaliteiten onderbelicht bleven".

In cursussen die zij 6 jaar daarna volgde, wekte ze haar feminiene waarden om zo een compleet mens en daarmee ook evenwichtig leider te zijn. En dat is wat de wereld op dit moment nodig heeft. Feminine waardes en gevoel bij grote beslissingen een stemrecht te geven. In Ola ontstond op dat moment een visioen van allemaal vrouwen in oplichtende baden. Een droom die zij met het project Vrouwen in Bad heeft vormgegeven.

In de grote hal van de oude werf 't Kromhout Museum in Amsterdam staan in februari en maart veertig lichtgevende, doorschijnende baden. De ruwe machines die overdag in het museum kunnen worden bekeken, verdwijnen in de avond achter zachte sluiers. Gerechten worden voorbereid, door 't Klein Kookbedrijf, van oud-lid van het gezelschap Maureen de Jong. Het zijn kunststukjes op zich die naadloos aansluiten op de inhoudelijke beleving van ieder ritueel. Gebak in de vorm van vulva's, zinnenprikkelende smaaksensaties - alles ademt vrouwelijkheid, overgave aan het ritueel met alle zintuigen. De betoverende vormgeving draagt bij aan een unieke ervaring, die theatervoorstelling, cursus en retraite in een is. Drie uur lang, vijf weken achter elkaar, wordt aan de hand van thema's een innerlijke reis ondernomen door veertig vrouwen. Via de zintuigen worden ze meegenomen hun diepere onderbewustzijn in, om een daadwerkelijke verandering teweeg te brengen. Wanneer ze zich eindelijk morgen overgeven aan hun intuïtie, hun feminiene kwaliteiten.

Actrices Naomi van der Linden, Nazmiye Oral, Anna Drijver en Adelheid Roosen nemen de vrouwen met scenes en opdrachten mee door de vijf sessies. Vanuit hun autobiografie hebben de actrices afleveringen geadopteerd en zich eraan verbonden.

Het gezamenlijk Plezier is een krachtig tegengif tegen dat wat je onderdrukt. Met Erotica, de sessie van Anna, claimen vrouwen de erotiek terug, weg van the male gaze en weg van de seksuele daad. Er wordt geoefend met verleiden, gespeeld met verschillende rollen,

"Dit ga ik nooit vergeten, jullie zitten in mijn hart en geven mij kracht om te doen wat ik altijd had moeten doen."

Anahita, deelnemster

Anna Drijver, Adelheid Roosen en Naomi van der Linden | Vrouwen in Bad

"Als in de westerse emancipatie de aandacht vooral is uitgegaan naar de verovering van de geest, het van oudsher mannelijke domein, dan was dit de oproep om het zintuiglijke, het lichaam, het vrouwelijke domein te omarmen. [...] Ik gun het alle vrouwen."

Stine Jensen in: [NRC](#), 8 april 2022

om jezelf te bevrijden. In Inner Bitch maken deelnemers en actrices contact met hun donkere energie, de nee die in je woont, die verbonden is met je instinct. Adelheid heeft een gebruiksaanwijzing voor hoe haar inner bitch ontwaakt en deelt die met de groep. Nazmiye neemt de deelnemers mee in de vragen die zij aan haar Pussy heeft. De schaamte voorbij, maakt kunstenaar Ranier Amiel, een pussy portrait, een ode aan het vrouwelijk geslacht, een ode aan je intuïtie. Tot slot uit Naomi haar Wensen en spiegelt zo hoe het delen van je verlangens een weg plaveit naar het uitkomen ervan.

Ola en de actrices verschijnen regelmatig in de media om de beweging die zij met Vrouwen in Bad zijn gestart, te verspreiden. Ola, Naomi en Anna schuiven aan bij de podcast van [New Female Leaders](#) in februari 2022. Ola verschijnt 13 november 2022 bij [Brainwash](#) van HUMAN op TV in een item over ongelijkheid in Nederland, waarin ze de disbalans tussen waardering voor de feminiene kwaliteiten en masculiene kwaliteiten in de maatschappij tot onderwerp maakt en de noodzaak van Vrouwen in Bad uitlegt.

Er ontstaat een sisterhood; onder de actrices, zoals ze in de [LINDA. loves](#) van 24 september 2022 uit de doeken doen. Ook deelnemers voelen zich onderdeel van een sisterhood en betrappen zich er op lichter door het leven te lopen na alle sessies. Of zoals Herien Wensink, journalist van de Volkskrant en deelnemster het schrijft in haar [reportage](#) in de Volkskrant van 19 november 2022: "Sommige vrouwen uit mijn groep gooiden het roer drastisch om: eentje stapte uit een schadelijke relatie, een ander stopte met een onbevredigende baan. En ik, flirt ik nu volop met het leven? Durf ik meer? In elk geval heb ik na de sessies wel nog een andere, spannende cursus gevolgd. Ook heb ik rijles, terwijl ik daar altijd bang voor was. Ik overweeg weer te gaan zingen, en op dansles, misschien. Als ik terugdenk aan de sessies recht ik als vanzelf mijn rug. En toen ik laatst tijdens een wandeling in het park zomaar een roos kreeg van een klein meisje, heb ik hem trots achter mijn oor gestoken." Na haar intieme, humorvolle en oprechte verslag is de reprise in 2023 in één klap uitverkocht.

1.2. A MIDSUMMER NIGHT'S DREAM

Waar ben ik als ik droom?

MEI - JUNI 2022

Met Opera Zuid staat het maken van een opera marathon over alle vormen van liefde en verbintenissen op het programma. Twaalf uur lang wordt het publiek meegenomen door de muzikale operageschiedenis. Female Economy neemt het hele theater over tijdens de marathon en gidst het publiek langs rituelen om na te gaan wie jij bent in verbinding met de ander. Een droom die een voorproefje krijgt met *A Midsummer Night's Dream*, een opera door Benjamin Britten naar de tekst van Shakespeare, geregisseerd door Ola Mafaalani. Het publiek wordt ontvankelijk gemaakt voor dit sprookje van Shakespeare over liefde en verraad door bij de opening van de voorstelling vragen te beantwoorden: Ga staan wanneer je iemand hebt verraden. Heb jij ooit iets grensoverschrijdends gedaan? Zo wordt de vertelling niet enkel een aantrekkelijk en smaakvol verhaal, maar ook een reflectie op het eigen gevoelsleven.

In Internationaal Theater Amsterdam geven we publiek en gezelschap een Female Economy bedding: vijftientig roedelleden - wijkbewoners die al jaren om en door onze projecten als de WijkJury, De Oversteek en WijkSafari's, heen bewegen - vulden de trappen en vormen een welkomsthaag. Op de twee trappen naar de zaal fluisterden ze het binnen-

beeld: Bjorn Frins

beeld: Joost Milde

a midsummer night's dream

★★★★

'Je glimlach zal niet snel vervagen na het zien van *A Midsummer Night's Dream*'

Maartje Stokkers in: [de Volkskrant](#), 24 mei 2022

komende publiek zinnen in het oor. Zinnen van fictieve personages of (ooit) levende kunstenaars en filosofen die zich uitspraken over de 'droomwereld' versus de werkelijke wereld. Want waar ben jij als je droomt?

Tijdens de voorstelling komt een kinderkoor niet gewoon op en zingt, maar bakt en kookt al zingend. Als je die kinderen bezig ziet, ervaar je zelf weer even die volle onvoorwaardelijke liefde voor alles om je heen. Het is Ola's behoefte *A Midsummer Night's Dream* jouw eigen liefdesrelatie te laten zijn. Ze laat zien dat geen enkele rol vaststaat: iedereen kan bedrieger en bedrogene zijn, aanbieder en aanbedene, een jurk of een broek dragen. Die fluiditeit van identiteiten diepen we in al ons werk verder uit.

Dit was een van de geplande proeven voor de grote opera marathon. Maar het risico was te groot om uit te komen in een winterperiode, waarin coronamaatregelen niet ondenkbaar waren. En was het onverantwoordelijk om met een miljoenen begroting en 100 - 150 man cast en crew, deze marathon in onzekere tijden door te laten gaan. De marathon werd afgeblazen, maar wat hebben we heerlijk gedroomd.

1.3. KABAREH CHEIKHATS

een persoonlijkheid omarmen om jezelf te zijn

JUNI - JULI 2022

Myriam Sahraoui, lid van ons gezelschap en adviseur Marokko bij Dutch Culture, bracht vier leden van de Marokkaanse muziektheatergroep Kabareh Cheikhats naar Nederland voor een artistieke uitwisseling. Myriam, zelf geboren en getogen in Marokko, kende de geschiedenis van het Marokkaanse theater, maar was benieuwd naar de huidige staat van het theaterveld en ging op onderzoek uit. Ze ontdekte dat het Marokkaanse theater veelal traditioneel is en er weinig ruimte is voor experiment; bij Kabareh Cheikhats herkende ze wel de lust tot onderzoeken die ze ook bij Female Economy voelt.

Myriam: "Toen ik de Kabareh Cheikhats voor het eerst zag, dacht ik: wauw, dit zouden onze broertjes kunnen zijn. Ze hebben niet alleen een geweldig besef van erfgoed, maar spreken zich ook uit voor moderniteit en het omarmen van genderfluiditeit. In de Marokkaanse context is dat natuurlijk heel bijzonder. De Franse invloed op het culturele veld in Marokko is nog steeds groot. Kabareh Cheikhats is op zoek naar het culturele Marokko van voor de Franse overheersing met hun ode aan de traditionele vrouwelijke performers, de Cheikhats."

'Witte kiezelstenen vormen een looppad naar de entree. Vanaf de openstaande deuren wordt het publiek toegewaaierd, sensueel naar binnen gelokt. Wat volgt: een warm Marokkaans bad waarin je kopje ondergaaf. Dit is verzuipen met je ogen open. Of je nu wil of niet.'

Gina Maroula in Theaterkrant, 14 juli 2022

beeld: Prins de Vos

beeld: Prins de Vos

De mannen van Kabareh Cheikhats brengen in hun muzikale theaterperformance een ode aan de Cheikhats, trotse vrouwelijke performers uit de Marokkaanse muziektraditie. Ze leggen de verbinding met hun eigen feminiene eigenschappen en bevragen daarmee stereotype opvattingen over gender en de Marokkaanse cultuur. Ghassan el Hakim, artistiek leider Kabareh Cheikhats: "We dagen publiek uit om een grens over te gaan waarbij ze zich misschien niet meteen prettig voelen. Muziek gebruiken we om bij diepere gevoelens te komen."

Onze gezelschappen herkennen in elkaar de gedeelde overtuiging dat kunst heersende opvattingen in de samenleving kan uitdagen en transformeren. Alleen via de ware ontmoeting is het mogelijk elkaar volledig te verstaan en alle vrijheid te gunnen om als jezelf in het leven te kunnen staan. Een maand lang gingen de leden van beide gezelschappen bij elkaar in adoptie.

Dit artistieke onderzoek werd afgesloten met een wervelend muzikaal en theateraal ritueel op 13 en 14 juli in de theaterzaal van De Vlucht. De mix aan persoonlijke ervaringen, achtergronden en identiteiten die elkaar op het podium opvolgen, wordt weerspiegeld in de samenstelling van het publiek. We nodigen naast de reguliere kaartverkoop, ook onze wijkcontacten uit om getuige te zijn van deze intieme happening, waarin er ruimte wordt gegeven aan dat wat in de buitenwereld niet mag bestaan: de vrouwen van de wekelijkse koffie-ochtend in ons wijkatelier De Vlucht, de deelnemers van Ik Ontmoet Mij en samenwerkingspartners in de wijk. Soms confronterend voor het publiek, soms bevrijdend. Want de grenzen worden opgezocht van wat mannen en vrouwen ten onrechte van elkaar scheidt door traditie en genderopvatting. Alles versmelt in een trance, waar de performance mee eindigt en het publiek aan mee mag doen: "Wat nu gebeurt kun je niet repeteren, dat gebeurt in het moment", fluisterde wethouder Cultuur van Amsterdam Touria Meliani haar buurvrouw tijdens de performance toe. Een ode aan het experiment, de speelruimte waarin niets vaststaat en beknellende grenzen worden overschreden.

WijkJury Amsterdam | beeld: Leendert Vooijce

2. DE SPEELRUIMTE DIJT UIT doorlopende projecten

2.1. DE GROEI VAN DE WIJKJURY

Open met die deuren! DOORLOPEND

'De WijkJury's zijn bizar gegroeid', luidt de kop van het artikel in Theaterkrant van 25 januari 2022. Van vier jury's is het aantal gegroeid naar wel dertien WijkJury's. En in België staan vier WijkJury's in de steigers. Toen Adelheid in 2009 gevraagd werd om de vakjury van het Nederlands Theaterfestival voor te zitten, stelde ze één voorwaarde: er moest ook een jury komen van wijkbewoners die niet of zelden in het theater te vinden zijn. Wat is begonnen met die ene WijkJury in Amsterdam, is uitgroeid tot een landelijke en zelfs internationale beweging om nieuw publiek in het theater te brengen. Deze beweging is mede mogelijk geworden door de inspanning en wens van partners in het veld - de theaters, schouwburgen, andere cultuurinstellingen en makers - om hun wijkbewoners te verwelkomen.

Gedurende het theaterseizoen bezoekt een nieuwe groep frisse, ongeoefende ogen een flinke reeks voorstellingen, worden de theatermakers stevast na afloop bevestigd in een gesprek en vinden de tien tot vijftien leden in dramaturgische bijeenkomsten woorden voor wat ze gezien, gehoord en gevoeld hebben. Aan het eind van het seizoen wordt hun favoriete voorstelling gekroond als Keuze van de WijkJury. De Keuze van de Wijkjury Amsterdam, de WijkJury waar deze beweging mee begon, krijgt net als de officiële juryselectie, een plek in het programma van het Nederlands Theater Festival.

Het Amsterdamse voorbeeld wordt al snel in andere steden gevolgd. De afgelopen tien jaar zijn er gemiddeld vijf WijkJury's actief per seizoen, naast Amsterdam onder meer in Utrecht (sinds 2015), Den Haag (sinds 2017) en Purmerend (sinds 2018). Maar dit seizoen heeft het project een opvallend grote vlucht genomen, met nieuwe theaterjury's in Amersfoort, Breda, Schiedam, Enschede, Deventer en Maastricht.

Naast de groei van de jury's heeft deze beweging zich ook inhoudelijk ontwikkeld: met WijkJury Muziek, dat zich al heeft gepresenteerd in de uitzending op 11 december van het televisieprogramma Podium Klassiek, wordt de wereld van de (klassieke) muziek verkend. WijkJury Amersfoort neemt het gehele culturele aanbod van haar stad mee en bezoekt naast theater ook opera en beeldende kunstinstellingen. Met de jongerenversies van de WijkJury in de steden Utrecht, Amsterdam en Purmerend voor twaalf- tot achttienjarigen, worden ook de komende generaties betrokken bij de wereld van het theater. De behoefte is gegroeid om sociale cohesie in de stad te versterken en een impuls te geven aan de wijkbewoners om hun theaters op te zoeken. Het is een trend die gelukkig nu, bijna vijftien jaar na de instelling van de eerste WijkJury, overal voelbaar is, zoals in een artikel van NOS van 8 januari 2023 belicht wordt.

'Laten we heel eerlijk zijn: tot 15 jaar geleden waren theaters cultuurpaleizen, waarin een nogal eenzijdig aanbod werd gepresenteerd. Je mist dan de verhalen die om je heen gebeuren, maar niet hier binnenkomen. De WijkJury brengt daar verandering in. Een schouwburg is een plek van de stad die verdorie ook betaald wordt door de stad. Dus open met die deuren!'

Ischa Arnoldus, programmeur Deventer Schouwburg

De Keuze van de Wijkjury Amsterdam wordt altijd feestelijk gehuldigd op het Nederlands Theater Festival. Alle andere jury's hebben ook hun momenten om hun winnaar te huldigen. Over hun werkwijze en ervaringen verscheen vlak voor de zomer ons online magazine met alle keuzes en alle prachtige bloemenfoto's van de leden, de visuele signatuur van het project. Afsluiting en begin van het nieuwe theaterseizoen wordt al enige jaren traditioneel met alle WijkJury's uit het land gevierd met een gezamenlijk bezoek aan een voorstelling van het Amsterdamse Bostheater, met picknick, speeddate en gezamenlijk theaterbezoek.

Open met die deuren!

2.2. MALIKA'S KOFFIEOCHTEND de binnen wereld naar buiten brengen DOORLOPEND

Malika is al jarenlang de buurtmoeder van De Vlucht, ons wijkatelier. Al sinds de eerste WijkSafari, de eerste Ik Ontmoet Mij trainingsoefeningen en de geuren van haar kookkunst bij evenementen, het atelier vulden. Elke dinsdag ontvangt zij vrouwen uit de buurt op haar koffieochtend. Onder het genot van een Marokkaans ontbijt komen de tongen los over allerhande onderwerpen die de vrouwen bezighouden.

Of de gesprekken komen op gang met een filmvertoning: op Internationale Vrouwendag bezocht de film Doula's van de Stad ook deze ochtend. Of er wordt een wandeling gemaakt om in beweging te komen. In juni werd het Openbaar Vervoer genomen naar het Cobra Museum in Amstelveen. Twaalf voornamelijk Marokkaanse vrouwen bezochten de tentoonstelling 'Het andere verhaal', met hedendaagse Marokkaanse kunst. Met trots, veel herkenning, lekker snuffelen bij de merchandise en koffie/thee met koek toe, keerden zij hun binnenwereld naar buiten.

Bezoekers koffieochtend
in het Cobra Museum

IK ONTMOET MIJ

Oefeningen van Ik Ontmoet Mij
beeld: Prins de Vos

2.3. IK ONTMOET MIJ + INSTALLATIE vrije leven weer met dromen DOORLOPEND

Als projectleider Myriam Sahraoui en therapeut Jale Simsek elkaar voor het eerst ontmoeten, herkennen ze in elkaar de spagaat waarin ze leven: opgegroeid in een cultuur waarin het collectief centraal staat, proberen ze zich staande te houden in de individualistische maatschappij van hun nieuwe thuisland. Vanuit deze ervaring hebben zij een methodiek ontwikkeld om uit te reiken naar andere vrouwen en mannen met eenzelfde verscheurdheid. Zo hebben zij hun licht geschenen op een gemeenschap met een problematiek waar nog geen effectieve behandelmethode voor bestaat. Nu pas wordt onderzoek gedaan naar het waarom van de psychische problemen bij Marokkaanse Nederlanders. Discriminatie, de impact van migratie en de culturele taboes over praten bij psychische problemen worden in een artikel in [NRC](#) in oktober 2022 als redenen genoemd.

Dankzij pionierende huisartsen en sociaal werkers uit de Amsterdamse wijken Nieuw-West en Noord, zijn ondertussen duizenden mannen en vrouwen doorverwezen naar Ik Ontmoet Mij om zich eindelijk te kunnen helen. In de veiligheid van de groep, geleid door ervaringsdeskundige trainers, wordt via het lichaam in rituelen gewerkt aan emancipatie en autonomie. Nieuwe generaties huisartsen en praktijkondersteuners leren de methodiek in workshops kennen. Met subsidie vanuit de gemeentelijke regeling 'sociale basis' worden de trainingen door de stadsdelen, daar waar ze gegeven worden -met voor Amsterdam Noord extra steun vanuit het Achterstands Ondersteunings Fonds (AOF)- gefinancierd. Op een speciale avond over mentale problematiek in Pakhuis de Zwijger wordt ook aan dit bredere publiek een blik in de helende rituelen gegeven door een presentatie van

projectondersteuner Yolanda de Vries en een workshop door ervaringsdeskundig trainster Malika. Via de concentratie op je ademhaling breng je de voeten weer op aarde. Om uit je hoofd te treden en een rustpunt voor jezelf te maken en alles wat je aanvliegt te laten landen. Het collectief wordt daarmee niet uit het oog verloren: het collectief kent zegeningen die het gevoel geven er niet (meer) alleen voor te staan. Samen draag je elkaar, dans je je tranen weg. Met een kussengevecht kom je in de goede energie door met elkaar te spelen en te lachen. Dat geeft je een lichtheid om mee te nemen naar huis.

Deze krachtige rituelen worden neergelegd in de safe space van Trans United Europe. Doula Dinah is daar mededirecteur en herkent de behoefte voor een werkelijk welkom in en voor iedereen. Kwetsbare levens - precair door de intolerantie en vaak op de vlucht uit een ander land - kunnen tijdens Ik Ontmoet Mij tot rust komen.

**“Elke week kwam Ali vol enthousiasme de les binnen.
Hij realiseerde zich dat hij nooit het leven heeft geleid dat hij wilde.
Na afloop fluisterde hij me toe: “deze sessies hebben mij geleerd
dat ik het leven wil gaan leven dat bij mij past.”**

Öguz Özdemir, trainer Ik Ontmoet Mij, mannen Amsterdam Nieuw-West

Vanuit de wens om dat wat zich al jaren in de haarvaten van de Amsterdamse wijken afspeelt, met kunst te verenigen, is de artistieke video-installatie Ik Ontmoet Mij gemaakt. In de video-installatie, geregisseerd door Ola Mafaalani, word je door ervaren trainers en deelnemers meegenomen in de reis naar binnen. Je wordt uitgenodigd je werkelijk welkom te voelen, in jezelf en in het collectief. Zo krijgt de oorsprong van het ritueel een universele zeggingskracht. De ervaring met sessies in de transgemeenschap krijgt hierin ook vorm: hoe ook feminiene en masculiene eigenschappen in ieder mens mogen worden verwelkomd. De voorvertoning heeft in december plaatsgevonden, voor iedereen die erbij betrokken was. In het najaar van 2023 is een tour gepland langs kunstinstellingen.

DE IMPACT VAN IK ONTMOET MIJ 2022

**24 trainingsreeksen
meer dan 150 mensen omarmd in Amsterdam
Noord, Nieuw-West en Centrum
door onze engelen: trainers Abida, Aicha,
Hatice, Hayal, Jale, Malika, Marcel, Mariam,
Nursel, Nawal, Öguz en Zainab**

2.4 FLUISTEREN wie ben ik als jij er niet meer bent?

ALZHEIMERFLUISTEREN | DOORLOPEND

Vanwege de radicale menselijkheid in het contact met mensen met Alzheimer, heeft cultureel antropoloog Anne-Mei Thé ooit de naam AlzheimerFluisteraar aan Adelheid gegeven. Het meebewegen met de reis die iemand met Alzheimer aan het ondernemen is, in dit geval de moeder van Adelheid is uitgegroeid tot een methodiek die zich via ervaringsdeskundigen als een olievlek over het land verspreidt. Naasten van mensen met dementie vertellen hun verhaal en tonen de door Cigdem Yuksel gemaakte foto van het moment dat zij voorbijgaan aan hun schaamte en huiver en werkelijk contact maakten met hun dierbare. Met tentoonstellingen in buurthuizen, bij artsen, workshops aan mantelzorgers, lesmodules op hogescholen.

Overal waar de roep om die menselijke omgang met dementie hoorbaar is, komen projectleider Anne-Marth Hogewoning en de ervaringsdeskundige Fluisteraars over de vloer met de methodiek en rituelen om diep menselijk contact te bewerkstelligen. Daarin speelt de film Mam (2009) onverminderd een impactvolle rol. Deze wordt bijna 15 jaar na dato nog steeds vertoond en blijkt onverminderd actueel.

DE IMPACT VAN ALZHEIMERFLUISTEREN 2022

**30 events door het hele land
3.500 bezoekers uitgedaagd
8 liefdevolle fluisteraars op pad**

Adelheid,
hugo

beeld: Leendert Vooijce

ROOSEN&BORST | MEI- JUNI 2022

In HUMANS vierdelige televisieserie Roosen&Borst bezoeken Adelheid en Hugo voor de derde maal mensen met dementie en hun naasten. Dit keer gaat de documentaireserie over afscheid bij dementie. Afscheid nemen van je toekomst, zoals de 52-jarige AlzheimerFluisteraar Joris, die op zo'n jonge leeftijd al dementie heeft maar nog droomt van trouwen en verre reizen maken. Afscheid nemen van dierbaren zoals die je kenden. Meereizen met de laatste fase en wat je daar als mantelzorger voor moet opgeven. zoals Cheryl, die haar leven omgooit om 24 uur per dag klaar te staan voor haar vader Franklin.

Adelheid en Hugo ondernemen daarnaast hun eigen zoektocht: hoe willen zij het afscheid 'aangaan' als Alzheimer hén treft, zoals het ook hun moeders trof? Ben je het einde voor, zoals Hugo zijn wens bespreekt met arts Bert Keizer? Of ontwerp je voor die laatste fase een comfortabel kunstwerk, zoals Adelheid vraagt aan kunstenaar Joep van Lieshout?

Adelheid wordt wederom geprezen voor haar radicale menselijkheid die zij in de serie tentoonspreidt. Als duo met Hugo Borst is ze de gedroomde tandem: zij de stem van de emotie, hij de stem van de ratio. Samen komen ze veelvuldig in de media: in [Margriet](#) en op TV bij [Op1](#) bijvoorbeeld. En samen gaan ze het land door: met een impact tour gaat het tweetal naar Rotterdam en Nijmegen om tijdens speciale edities van de Alzheimercafé's met publiek in gesprek te gaan over wat de serie losmaakt.

STERFTALKS | DOORLOPEND

Adelheids piramide is omgeklapt: van een uitwaaiende toekomst naar een groter verleden dat achter haar ligt en zich concentreert rond dat onvermijdelijke punt: de dood. In onze cultuur altijd omgeven door ongemak en angst in plaats van onderlinge verbinding. Adelheid gebruikt het woord 'doorhuiveren' om uit te drukken hoe we het culturele ongemak over sterven kunnen verminderen. "Het heeft de betekenis van de angst en het ongemak aan te gaan om onderlinge verbindingen te versterken. Kunst legitimeert dat we mogen spelen met kleuren, vormen en woorden. Speelsheid als ingang om tot uitdrukking te komen aan culturele innovatie. Speelsheid als ingang tot levenskunst. Als panacee tegen taboe, ontkenning en isolatie." zegt Anne Goossens, hoogleraar informele zorg en zorghethiek aan de Universiteit voor Humanistiek.

Samen met haar is Adelheid gesprekken over de dood gaan voeren. Deze SterfTalks gaan over hoe onze verbeelding de dood lichter kan maken, een taboedoorbrekende dialoog over een speelse omgang met de dood. Het is een doorlopend gesprek met telkens weer andere gesprekspartners.

In een aantal gefilmde gesprekken verkennen Adelheid en Anne gezamenlijk wie je kunt zijn bij het (be)naderen van de dood. De launch van de SterfTalks was in Brutus, het Rotterdamse atelier van kunstenaar Joep van Lieshout die tijdens de launch op zijn manier, zijn licht op ouder worden toont. Joep heeft hiervoor een Dream Machine gemaakt, een kunstbaarmoeder om je aan over te geven in de laatste fase van je leven. Deze komt ook voor in de HUMAN serie Roosen & Borst, die gaat over afscheid en rouw bij dementie.

'Bedankt voor het bespreekbaar maken van het levenseinde bij dementie. De dilemma's waren zeer herkenbaar en de portretten prachtig. Mooi hoe jullie met mensen omgaan.'

Alzheimer Nederland

'Tergend. Tergend mooi. Godskolere.'

Johan, kijkersreactie

'Roosen & Borst tonen alzheimer in al zijn wreedheid – met een vleugje mildheid.'

Arno Haijtema in: [de Volkskrant](#), 1 juni 2022

3. OP VISITE | wijktoers

3.1. DOULA'S VAN DE STAD IMPACT TOUR

Wie zorgt er voor jou?

In 2020 en 2021 hebben we de documentaire Doula's van de Stad gemaakt. Na de vertoning op 16 april 2021 bij HUMAN op NPO 3, trokken we met de film onder de arm stad en land door. Van schouwburg tot buurthuis, van filmfestival tot stadsdeelkantoor. Vergezeld door één of meerdere doula's, want de filmvertoning werd altijd omlijst met een nagesprek, speeddate en/of Rhoussoul, een wassing van de handen als welkom.

Zo voelden we toch de connectie met het publiek, die we door corona hadden moeten missen. Hoewel het fijn was in het volle licht van de grote zaal gezien te worden, zoals bij Internationaal Theater Amsterdam en Pakhuis De Zwijger, hebben we bewust gekozen voor vertoningen in kleine gezelschappen om in het nagesprek ook de minder mondige vrouwen aan het woord te laten en reacties en vragen zo inclusief mogelijk aan bod te laten komen. Want je eigen stem horen, je gedachten hardop kunnen formuleren en meteen contact te maken met de onbekende die tegenover je zit, blijkt alle schroom weg te nemen om je mening ook in een groter gezelschap te delen. Gesprekken verdiepen zich, worden genuanceerder en meerstemmig. En blijken een waardevolle verdieping op de film, met haar universele en alom herkenbare thema's.

In alle Amsterdamse stadsdelen vonden in buurthuizen, vrouwencentra en belangengroepen vertoningen en gesprekken plaats. De Doula's reisden langs grote zalen en kleine buurtkamers met een zelfde warmte en gevoelde noodzaak hun film te delen en ook andere gemeenschappen met hun ervaringsdeskundigheid aan te raken. Ook bij hun eigen organisaties vertoonden de Doula's hun film: Darifa en Nora van Samen Sterk Vrouwen West, die de zelfwaarde van vrouwen als oermoeders van de wijk versterken; Diana van De Moeder is de Sleutel die moeders van jongeren die in de criminaliteit belanden tot centrum van de oplossing maakt; Dinah van Trans United Europe die aanhoudend strijdt voor diverse rechten voor de BPOC trans-community; Hameeda van de Academie voor herstel en ervaringsdeskundigheid, die volwassene slachtoffers in hun heling na kindermishandeling begeleidt; Of Meikina die eenzame wijkbewoners in Amsterdam Noord ondersteunt waar ze kan, elke dag opnieuw; Zainab, die bij Emancipatiecentrum Vrouw en Vaart vrouwen traint om uit te groeien tot autonome krachten die staan voor wie ze zijn; En natuurlijk Adelheid, die onverschrokken en teder vecht voor het vrijmoedige gesprek. Van De Meervaart tot vertoningen in bioscoop Kriterion. Van de Vrijwilligers Academie tot buurthuis Van der Pek in

De Doula's in ITA | beeld: Prins de Vos

“Ik wist niet wat ik kon verwachten, maar wat enorm mooi, en ook zo goed gemaakt. Ik heb in zo'n korte tijd ZO veel geleerd over vrouw zijn, en over de stad. Ik heb nog nooit iemand horen zeggen dat de moeder de sleutel is en je jongeren vanuit vrouwelijke energie kunt helpen. Ik ga daar echt mee aan de slag in mijn werk!”

publieksreactie, Participatiecentrum Eva&Adam

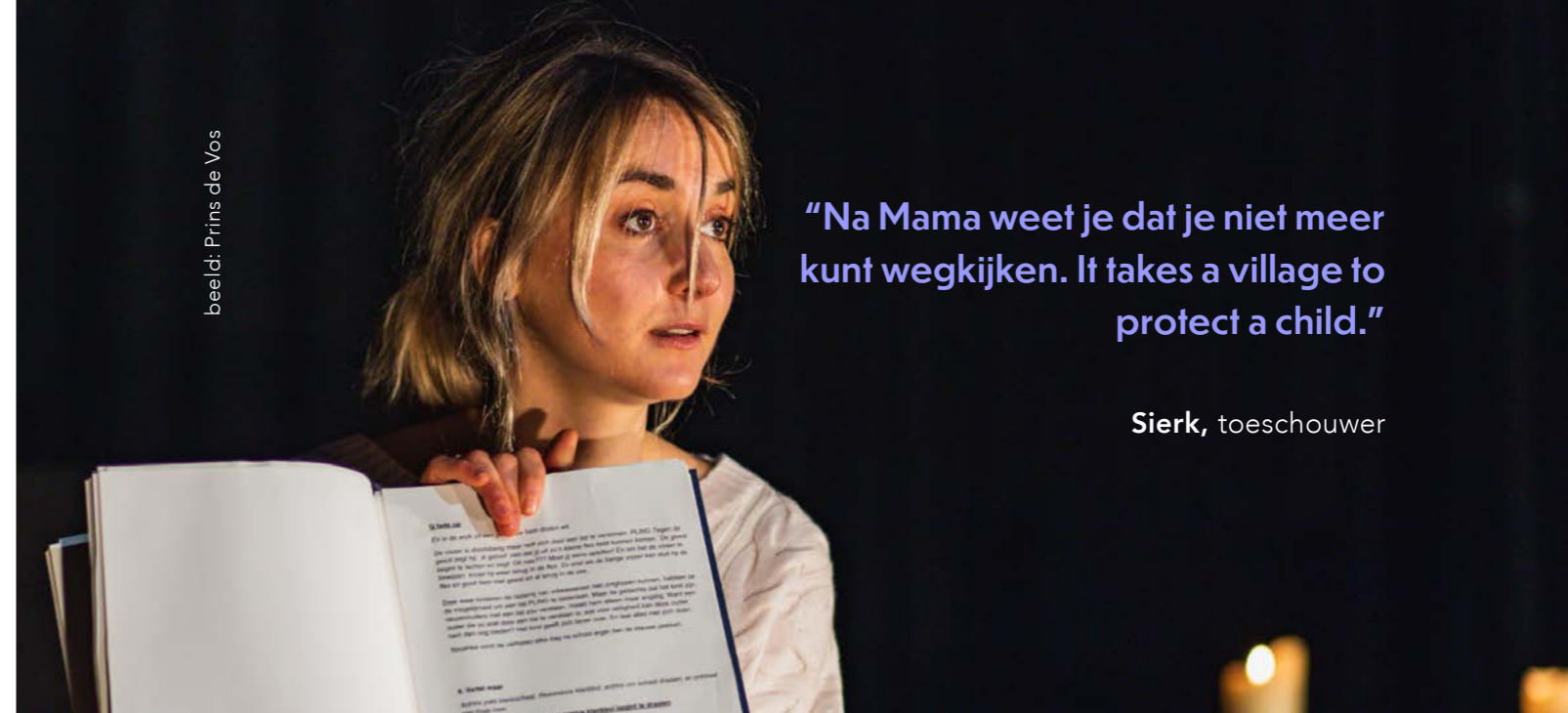
Amsterdam Noord. Overal met dezelfde aandacht voorbereid en uitgevoerd.

De wens van de Amsterdamse wethouder van Sociale Zaken Rutger Groot Wassink om de Doula's bij de gemeente op gesprek uit te nodigen en hun waardevolle inzichten te delen met ambtenaren, wordt ook ten uitvoer gebracht. Er werden ontmoetingen en filmvertoningen in stadsdeel Zuidoost en Noord georganiseerd om de formele structuren wakker te kussen met de ervaringskennis en het liefdevolle handwerk van de Doula's.

De spiegeling met de jongste generatie vindt eindelijk plaats tijdens het festival Lieve Stad in ITA. Toen Doula's van de Stad nog een theatervoorstelling zou worden, is de jaarlijkse jongerenproductie hieraan gekoppeld: Wij Ook Jr., over de meiden van de stad Amsterdam. Door corona kon dat samen oplopen niet doorgaan, maar in 2022 staan de Doula's van de film eindelijk samen met de jongeren uit de voorstelling op het toneel van de Grote Zaal.

“Deze film raakte mij heel erg. Het was met name de vraag; wie zorgt er voor jou. Toen dacht ik, die vraag stel ik mezelf ook nooit. Er zijn veel mensen die je dragen. Ik werk bij WBI, ik vind dat iedereen deze film moet zien. Die mensen zitten daar omdat ze bevlogen zijn, maar de vergaderingen gaan alleen over cijfers. Het gaat over deze mensen en verhalen. We moeten tijd hebben om dat naar voren te halen. De vraag door wie je gedragen wil worden is dan een hele belangrijke. De klantbegeleiders zijn ook een soort Doula’s. We moeten weer terug naar waarom we dit ook alweer allemaal doen. En dan is ongemak heel prettig.”

Tom de Maine, ambtenaar bij Stadsdeel Noord

beeld: Prins de Vos

“Na Mama weet je dat je niet meer kunt wegstijgen. It takes a village to protect a child.”

Sierk, toeschouwer

DE IMPACT VAN DOULA'S VAN DE STAD 2022

26 vertoningen + nagesprek door het land (+ 6 internationale vertoningen)
 15 erkenningen door internationale festivals
 300 miljoen buigingen voor: Diana, Nora, Hameeda, Darifa, Dinah, Zainab, Meikina, Adelheid

3.2. MET MAMA DE HORT OP DOORBREEK HET ZWIJGEN

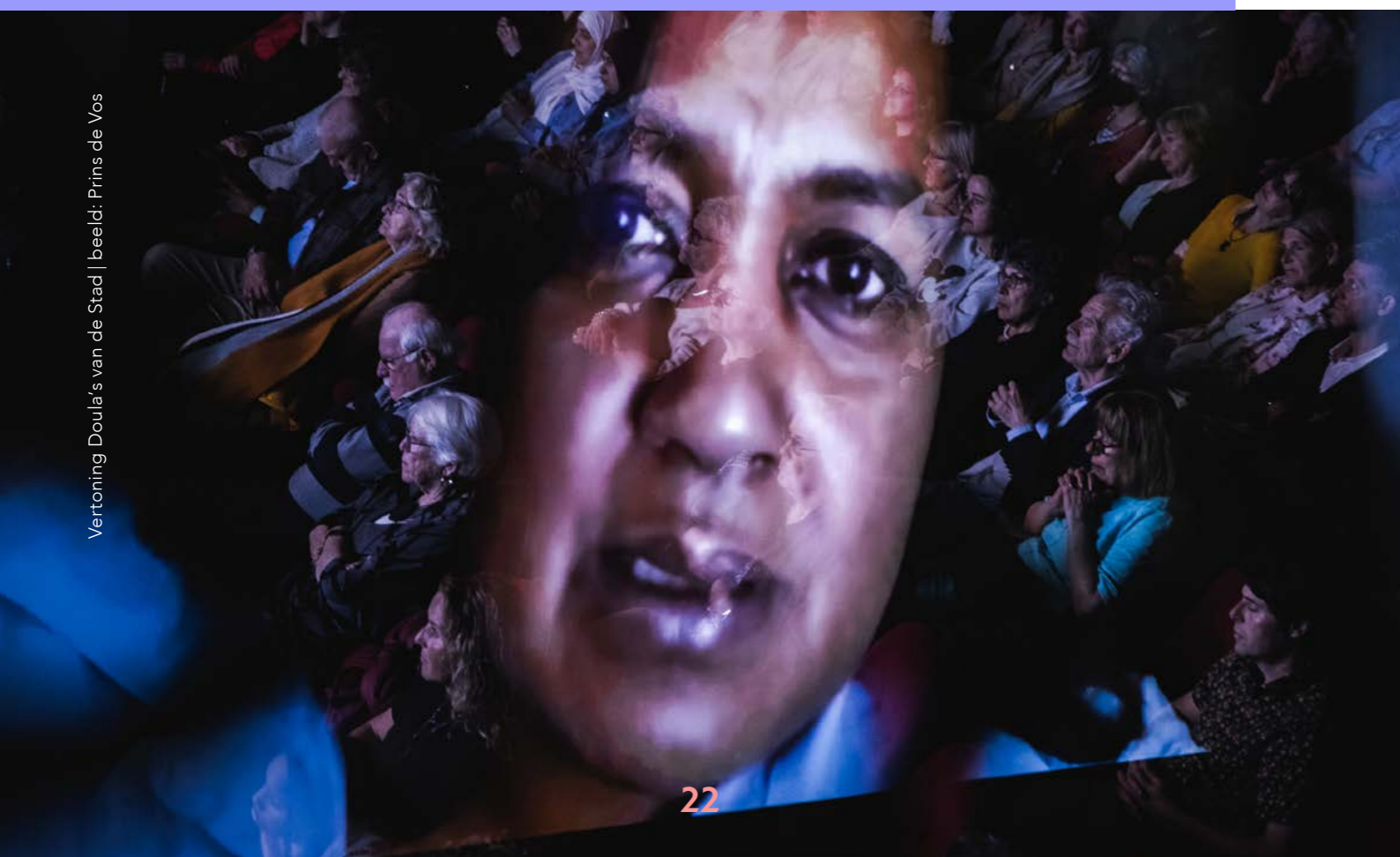
Mama is een zwart, hartverscheurend sprookje dat laat zien hoe belangrijk en nodig alle mensen zijn die zich hard maken tegen kindermishandeling. Vanuit de belevingswereld van het personage Noushka – het kind – maken we kennis met haar moeder, haar juf, de gezinsvoogd van jeugdzorg en krijgen we een kijkje in haar eigen binnenste.

Mama is gemaakt door Ola Mafaalani en Malou Gorter in samenwerking met diverse zorginstellingen en gebaseerd op grondige research naar het thema kindermishandeling. Deze voorstelling is eerder vanuit NNT over het land verspreid en met de komst van Ola is deze voorstelling in het repertoire van Female Economy opgenomen. Huiselijk geweld, kindermishandeling en misbruik zijn thema's die in ons DNA zitten. De voorstelling is als educatieve voorstelling te boeken en kan op vrijwel elke plek gespeeld worden. Want dat is het belang, dat de gesprekken daar plaats vinden waar ze het meest nodig zijn.

Een tour, gepland in het najaar van 2022, langs organisaties die iets kunnen doen tegen kindermishandeling is door ziekte van actrice Julia Akkermans niet doorgegaan. Gelukkig is deze succesvol verplaatst naar 2023 en speelt voor de politie, maar ook in theaters en buurthuizen om de aandacht op het onderwerp te vestigen tijdens de Week tegen kindermishandeling in november. Want we zijn allemaal verantwoordelijk voor het signaleren van kindermishandeling.

Adelheid en Karin Bloemen touren dan ook nog steeds door het land met hun foto en verhaal over huiselijk geweld. De reizende fototentoonstelling Wij...doorbreken de cirkel van geweld zoekt bewust de openbare ruimte op om het gesprek over slachtofferschap en daderschap te openen.

Vertoning Doula's van de Stad | beeld: Prins de Vos

4. GRENZELOZE INTIMITEIT internationaal + workshops

4.1. METHODIEKOVERDRACHT

Onze naam is onze beweging

Female Economy fietst grote kantoren, kleine bedrijven, (overheids)organisaties, congressen en teamdagen binnen. Verwelkomt je in je eigen huis of in ons atelier in de wijk, produceert mini-WijkTours op aanvraag, houdt welkomstrituelen, ontlokt openbare gesprekken en opent een nieuwe blik in elkaars ogen. De kern is onze adoptiemethode, de gedachte achter de trainingen lenen we van Sythemiso Nyoni uit Zimbabwe: 'Wanneer je hier bij mij thuis komt om iets te brengen, stuur ik je terug naar het vliegveld, maar wanneer je komt om iets te halen, ben je welkom'. Het bleek een levensles. Zij wijst ons op het feit dat overal hiërarchie in verborgen zit. Dat in iets van elkaar aannemen, te rade gaan, kwetsbaar zijn, het niet weten, dat daar gelijkwaardigheid woont.

Theatermaker Nina de la Parra heeft bij ons gezelschap als regisseur van een scene in WijkSafari AZC (2018) al de werkwijze van Female Economy mogen ervaren. Zij deed haar talentontwikkelingstraject, gefinancierd door Fonds Podiumkunsten, bij ons en voelde dat op het podium staan met alles wat je in je draagt - de onzekerheid, de lelijkheid en het verlangen, bevrijdend werkt. Haar zoektocht naar zichzelf als vrouw met roots in Suriname, heeft explosieve vorm gekregen in zowel het boek Make women come als de nieuwe voorstelling BloodBitches met saxofoniste en 'bloodbitch' Sanne Landvreugd in de regie van Titus Muizelaar. In Suriname maakte ze samen met Hilkie Lobman Drive Thru. De contacten die Nina heeft opgedaan tijdens haar research voor nieuw werk, worden aangehaald in de research voor een WijkTour in Suriname in 2023.

Ook is dit illustere team samen met Female Economy ook betrokken geweest bij de invulling van de viering van het lustrum van het KansFonds. Een viering waarin roedelleden en rituelen worden ingezet om waardevolle ontmoetingen te bewerkstelligen. Fred, uit de productie Thuislozen (2018) vragen we als gast en dit optreden resulteert in vele donaties voor zijn stichting Rechtop, die dak- en thuislozen ondersteunt met praktische hulp. Adelheid en Leendert heten met hun bloemenritueel eenieder welkom.

De verse rituelen die we aan het ontwikkelen zijn, worden meteen doorgegeven aan een nieuwe generatie theatermakers. Adelheid geeft al sinds 1986 les aan de Academie voor Theater en Dans in Amsterdam. Intieme vraaggesprekken die ooit aan de basis stonden

van de voorstelling Wanted, waarin Adelheid op zoek gaat naar het feminiene en het masculiene, worden uitgerold in de theaterklassen. Koppels nemen plaats op kleedjes tegenover elkaar, om elkaar intieme vragen te stellen. Publiek kan hun gesprekken afluisteren met koptelefoons.

Ook doorgewinterde collega's wijden wij in in onze methodieken. Niet alleen in de manier waarop wij maken, onderzoek doen of buurtbewoners weten te betrekken, maar ook in onze manier van leiding geven. Omdat Female Economy ook een beweging in leiderschap is, wordt zakelijk leider Bregtje Bos bevraagd op haar manier van zakelijk leidinggeven in een [podcast](#) van het NAPK. Zo zet zij haar expertise in de wereld en wordt ze vaker gevraagd haar ervaring te delen, bijvoorbeeld in een masterclass over hetzelfde onderwerp aan nieuwe zakelijk leiders.

4.2. TANGER

Volg de vriend die je naar je huilen brengt

OKTOBER 2022

In het najaar van 2021 gingen Adelheid en Myriam voor research op reis naar Myriams geboortegrond. Met haar wortels in Marokko en als speler zelf in adoptie geweest bij wijkbewoners voor o.a. WijkSafari Amsterdam Sloterveer (2012) en WijkSafari Utrecht (2013), is Myriam de geboren projectleider van wat begon als een workshop aan een tiental lokale theatermakers en artistiekelingen, maar zich uitbreidde tot een heuse locatievoorstelling in de Medina, het oude centrum van Tanger.

Female Economy heeft de Marokkaanse maatschappelijke en culturele organisatie Darna als compagnon, die markante Tanger-bewoners bereid heeft gevonden Marokkaanse kunstenaars voor twee dagen en een nacht te adopteren. De kunstenaars worden aangedragen door de lokale artistieke partner Spectacles pour Tous. Onder de deelnemende kunstenaars zijn leden van de Marokkaanse muziektheatergroep Kabareh Cheikhats die afgelopen juni bij Female Economy in adoptie zijn gegaan voor een artistieke uitwisseling.

De adoptiemethode houdt in dat theatermakers en wijkbewoners radicaal intiem samen met elkaar leven en voorbijgaan aan 'visite'. Zij leveren zich werkelijk uit aan de ander om, in het aangezicht van die ander, dieper zichzelf te leren kennen. Die werkelijke ontmoeting, met zowel de ander als met zichzelf, staat centraal en vormt de basis voor een performance van vervlochten levens en perspectieven.

In deze confrontatie van mensen die elkaar anders nooit zouden ontmoeten, worden overeenkomsten en de soms schrijnende maatschappelijke realiteit zichtbaar. Verhalen van discriminatie om gender, seksuele oriëntatie of kleur, smeden levens aan elkaar. En nooit is migratie en de droom van Europa ver weg.

Zoals bij Foulma en Amine. Want ook al hadden Foulma - vanwege haar kleur - en Amine - vanwege zijn genderidentiteit - de afwijzing in hun leven al zo vaak ervaren, nu maakten ze er een oefening van. Samen liepen ze zachtmoedig uren in stilte door de Medina en ving de blikken op. Mohammeds miniatures van boten in zijn winkeltje verbeelden het verlangen naar vertrek. Iets wat hij, noch Abdelghani, zijn adoptie, hebben gedaan. Al hebben ze die kans wel ooit gekregen. Ze zijn gebleven op de plek van hun worteling en waar zij kind zijn geweest. In hun ontmoeting kan het kind weer spelen. Alleenstaande moeder Nadia gelooft dat theatermaker Hamza op het verkeerde pad zit en God hem helpen kan zijn weg te vinden. Maar Hamza gelooft er heilig in dat dit zijn weg is en de wet het ooit mogelijk zal maken dat ook hij, een homoseksuele man, een gezin kan stichten. Abdelkader en Fawzi kibbelden als een volleerd echtpaar en dat was al een kunst op zich!

Hun beider koppigheid zette zich om in muziek en het bordspel Parchi. Ghassan, artistiek leider van Kabareh Cheikhats, vindt in Gnaoua legende Abdullah zijn droom adoptie. Hij was al een tijd op zoek naar een leermeester die hem door de muziek zou verbinden met zijn eigen Gnaoua roots die via zijn vaders kant door zijn bloedlijn lopen. De gevierd acteur Hamza is geëmotioneerd en ontroerd door Rachid zijn 'zijn'. Hamza leent wat zielenrust van Rachid, die hem zwijgend en zacht glimlachend observeert van achter zijn kistje waar hij zijn bescheiden handeltje heeft. Als Fedwa en Junior samen ergens een koffie gaan halen, ervaren ze dezelfde blikken als Amine + Foulma. Maar voor Fedwa met een ander appel, gericht aan haar als Marokkaanse naast een zwarte man. Als feministe gruwt ze van wat die blikken haar toeroepen: "Wat doe jij met een zwarte man? Je bent van ons." In hun scène ervaar je dat het hen juist sterker verbindt. De gang naar de waterbron was voor Zohra als jonge vrouw op het platteland, een weg naar vrijheid. Een weg die Khadidja als kunstenaar en feministe ook heeft bewandeld. Daarom noemen ze hun scène Sekaya, wat waterbron betekent. De energieke psychoanalytica in ruste Margaritta en de jonge performer Sarah vinden elkaar in de kracht van kunst. Bekend acteur Zouheir en straathandelaar Said vragen zich allebei af: Zie je mij wel? Hoe kun je je hoofd boven water houden, met alle verantwoordelijkheden die je draagt?

In november verschijnt ons online [magazine](#) dat het hele proces en de ontmoetingen in Tanger belicht. Om het toegankelijk te maken voor al onze partners verschijnt het naast in het Nederlands, ook in Frans en Engels. Als toegift is er een uitzending van [Volle Zalen](#) van AvroTros op 8 november, gewijd aan Adelheid. Presentator Cornald Maas en zijn team gingen mee naar Tanger om haar in de Medina aan het werk te zien.

4.3. AZERBEIDZJAN | radicale intimiteit AUGUSTUS - SEPTEMBER 2022

De workshop Radicale Intimiteit bestaat uit bij elkaar in adoptie gaan, maar ook schaamteloze gesprekken voeren en leren werken met de autobiografie. Nazmiye en Adelheid zijn in de nazomer voor een week naar Bakoe vertrokken, om in een onderdrukt land, een workshop te geven in de oefening van persoonlijke vrijheid bij een kleine culturele instelling. Salaam Cinema biedt in het repressieve klimaat van Azerbeidzjan een safe space: "We want our space to be inclusive," zegt Leyli Gafarova, medeoprichter van Salaam Cinema, een organisatie die staat voor gendergelijkheid en het ondersteunen van mensen uit de LGBTQ community.

Dit doen ze door deze thema's onder de aandacht te brengen in hun programmering en festivals, maar ook in hun organisatie zelf. Het moet een veilige plek zijn die ruimte en werk biedt voor mensen uit deze communities. Leyli kende het werk van Female Economy, en dat van Nazmiye in het bijzonder, en had hen uitgenodigd om onze werkmethodek over te brengen. Met voorbeelden van onze producties als Mam, WijkSafari en Niet Meer Zonder Jou die ook daar aan publiek zijn getoond, zijn tien tot twintig jonge makers, professionals en studenten uitgedaagd in zichzelf te tasten en met elkaar die safe space te bouwen.

4.4. INTERNATIONAAL bewegen als een female multinational DOORLOPEND

Initiatieven, methodieken en producties brengen we naar het buitenland. Zo vergroten we de impact en verduurzamen we onze producties. Al sinds Nazmiye en activiste Mariam Namazie, van The Council of Ex-Muslims, elkaar in 2018 in De Balie troffen, is er een hecht contact. De film Niet Meer Zonder Jou zou in maart 2020 naar Keulen en Zürich afreizen om mensen die afscheid hebben genomen van hun religie te laten zien dat dit afscheid geen verwijdering van je familie hoeft te betekenen. Door de pandemie kon deze reis destijds niet doorgaan, maar nu de wereld zich langzaam weer opent, worden die lijntjes weer opgepakt. Nu kan de film eindelijk Keulen bezoeken in een door Namazie's organisatie geïnitieerde bijeenkomst in augustus.

Nog een voorbeeld dat uit eerdere contacten ons werk kan doorrollen is de Belgische expansie van de WijkJury. In België is Adelheids initiatief opgepakt door Nora Mahammed, de nieuwe directeur van het Vlaamse TheaterFestival die van het bereiken van nieuw publiek een speerpunt wil maken. Female Economy en Nora hebben al eerder samengewerkt in een speciale versie van de verhaleninstallatie van de Beauty Verhalen Salon in 2016. Gezamenlijk hebben zij toen vanuit het Kaai Theater een lokale versie met nieuwe verhalen uit twee migrantenwijken gemaakt; de Amsterdamse wijk Sloterveer en de Brusselse wijk Molenbeek. Na een vurig pleidooi van WijkJury coördinator Julie Peters, heeft Nora haar opgezocht: "Ik zocht naar manieren om de juryselectie van het Vlaamse TheaterFestival open te trekken en de waardevolle blik van publiek dat we vandaag niet bereiken toe te voegen. Een project dat verschillende organisaties in verschillende steden samenbrengt rond een gezamenlijk doel: duurzame publieksverbreding in het podiumkunstenveld. En dat is precies wat het WijkJurytraject biedt. Het spreekt dus voor zich dat we ontzettend veel zin hebben in deze hernieuwde samenwerking."

Komend seizoen wordt de structuur hiervoor gebouwd, het seizoen daarna kunnen de leden worden geworven. Op het festival van 2024 in Antwerpen is dan voor het eerst de Keuze van de WijkJury Antwerpen te zien. Datzelfde jaar kiezen ook de Gentse en de Brusselse WijkJury een lokale favoriet.

Dit jaar reisde de documentaire Doula's van de Stad over de hele wereld: van de Verenigde Staten tot Zweden. Bijna alle continenten kunnen we toevoegen aan de lijst van onderscheidingen. In totaal zijn vijftien vertoningen in het buitenland geweest: Van Best Lockdown Film op het Bettiah Film Festival in India tot Officiële selectie van het International Segal Center Film/Screen Festival on Theatre and Performance (FTP) in New York.

5. LEVEN ALS EEN BORDUURWERK | vooruitblik

We leven in een maatschappij waarin we alles dat van belang is helemaal alleen doen terwijl we voor alle minder belangrijke zaken de gemeenschap vragen. We rouwen alleen, zoeken alleen onze seksualiteit uit. We moeten zelf uitzoeken wie we zijn als vader of moeder of hoe we zorg dragen voor onze ouders. We helen onszelf, betuigen onze spijt en kiezen of incasseren de (aan)val alleen. Hoe kunnen we elkaar uit deze eenzaamheid wakker kussen en ons door middel van kunst laten realiseren wat er werkelijk toe doet?

Female Economy beweegt door de wereld, door systemen, langs roedels en individuen om het hier en nu vorm te geven en de blik te laten rusten op datgene dat wel gevoeld maar niet beleefd wordt. Daarvoor gebruiken wij de kunstvormen van het ritueel en het gesprek, om te doorhuiveren wat als een blokkade tussen jou en mij ligt.

De komende jaren maken we een palet aan rituelen, om waarachtig leven in herinnering te brengen. In een Female Economy ritueel nemen allen deel. Je wordt verleid je rol als beschouwer los te laten en onderdeel te worden van de gezamenlijkheid. Onze methode is het samen aangaan in de groep, leren door deel te nemen en oprecht te kunnen zijn binnen het collectief. We kijken de gevoelde angst en het onuitgesproken taboe aan en zien daarachter de mogelijkheid tot verandering. Altijd met elegantie en wellevendheid. Een deelnemer bewijst zich niet, maar 'is'. En wordt gezien, echt gezien.

Het rituelenonderzoek vindt daarom ook plaats binnen ons collectief - het gezelschap onderling. In de omgang met elkaar hebben we in een ritueel al vormgegeven aan de uitvaart van de moeder van zakelijk leider Bregtje Bos. Alle collega's stonden in een erehaag de familie op te wachten, als een troostrijke omarming. We blijven bij elkaar in adoptie gaan en nemen dit rituelenonderzoek mee. Met de toko-leden als spiegel, zien we gereflecteerd waar behoefte aan verbinding is. Welke pijn of vreugde kunnen we collectief herdenken en markeren in het vormgeven van een ritueel? In onze gezelschapsvergaderingen, geleid door Jan Andreae, change en development professional en een autoriteit op het gebied van het verbinden van persoonlijk en maatschappelijk leiderschap, wordt ons gevraagd ons binnenste naar buiten te brengen. Hij begeleidt ons naar professionalisering, verbinding met elkaar en vreugde in het werk.

Reprises, het laten doorlopen van producties, past in het duurzaam produceren, om werkelijk iets neer te zetten in de wereld. Te transformeren. Niet telkens een ander product, maar een krachtig product voor een steeds groter groeiende groep met meer en meer impact. Wat zich al een decennia lang afspeelt in de wijken van Amsterdam, vindt

Vrouwen in Bad | beeld: Leendert Vooijce

een herschepping in de kunst. Met de artistieke video-installatie van Ik Ontmoet Mij willen we iedereen kennis laten maken met de helende werking van de methodiek. We herkennen het theaterritueel Vrouwen in Bad waarin iedere avond 40 vrouwen ruimte geven aan hun feminiene waarden en zich letterlijk in een warm bad laten onderdompelen. Met onze Marokkaanse zielsverwanten van gezelschap Kabarah Cheikhats zetten we aankomend voorjaar ons onderzoek van afgelopen zomer voort. Met hen bevinden we ons, samen met het publiek, weer in een betoverende tussenruimte tussen het feminiene en masculiene, tijdens een avondvullend ritueel. Het onderzoek naar gender en identiteit - een doorlopend onderzoek van Female Economy, krijgt ook vorm met een fototentoonstelling van Leendert Vooijce over mannenemancipatie in Amsterdam Oost en een video van Leendert en Adelheid over dit onderwerp.

Vertoning Doula's van de Stad

6. FAMILIE UITBREIDING ons publiek

Aantallen samengevat:
Live, online en op televisie,
Female Economy zet
mensen in beweging

- 15.000 live bezoekers van activiteiten en voorstellingen
- 10.000 volgers via onze social media kanalen
- 575.000 bereik door onze social media uitingen
- 1.500.000 televisie kijkers

6.1 ONLINE ONTMOETINGEN

door wie wil jij gevonden worden?

Al 25 jaar adopteren we elkaar. Kunstenaars en stadsbewoners. Nationaal en internationaal. Want internationaal is het in onze wijken. Wij logeren bij de bewoners in hun huizen. Met dankbaarheid op voorhand leven wij samen het leven van alledag. Want samen zijn wij de eenzamen, de migrant of de thuisloze. Samen de asielzoeker, de transmens of de mens met alzheimer, samen zijn wij moeder, mantelzorger, beleidsmaker en minnares. Geraakt, samen.

Met deze roep als uitgangspunt hebben we in 2022 onze familie uitgebreid. Met helder zicht en een vlammend zacht hart reiken we uit naar nieuwe doelgroepen.

In 2022 hebben we ingezet op een nog intiemere band met ons publiek en hebben we nieuwe groepen welkom geheten in onze Female Economy. Hoe hebben we dat gedaan vanuit onze marketing? Met een sterk team zetten we in op het onderhouden van de hechte band met ons trouwe publiek dat we in 25 jaar hebben opgebouwd. Maar we zijn in 2022 een stapje verder gegaan.

Vanuit een storytelling strategie, heeft het marketingteam een merkidentiteit ontwikkeld waar bestaand en nieuw publiek zich mee kan identificeren. De kracht van een verhaallijn voorbij onze producties: een leefstijl waar publiek zich bij wil aansluiten. Onze twee nieuwe producties Vrouwen in Bad en Kabareh Cheikhats hebben ons een inhoudelijke basis geboden om daar verder mee te experimenteren. Maar ook onze twee nieuwe producten, zoals het driemaandelijks online magazine en de mailing met Nazmiye's maankalender, droegen bij aan een mooie groei van betrokken publiek.

Onze zeer actieve aanwezigheid op social media, in de pers en verhalende buitenreclame campagnes waren de extra motor die de prachtige groei mede mogelijk maakten. Met de grote reclamezuilen gevuld met beelden van Vrouwen in Bad, kon niemand meer om onze aanwezigheid in de publieke ruimte heen. Met grote interviews en reportages werden we ook in de media veelvuldig gezien.

De strategie? Ons Female Economy verhaal centraler positioneren en daaromheen campagnes creëren die bij ons publiek resoneren. We spreken ons uit voor feminiene leiderschapskwaliteiten, omdat dat het werk is dat bij Vrouwen in Bad wordt gedaan. We zetten vrouwen in het licht, omdat de wereld wel wat meer female flow mag hebben. Met interviews en backstory's krijgt ons werk een gezicht en een verhaal waar we ons publiek in kunnen meenemen. In 2023 zetten we deze drive voort en willen we nog meer gaan werken met marketingmethodes als 'the story brand' en 'de klantreis', waardoor wij van een zendende houding evolueren naar het nog meer opzoeken van de dialoog in onze marketing; naar radicale intimiteit.

6.2. AANTALLEN EN SPREIDING | de Jander + Wij

Waar we bij de aanvraag gemiddeld 17.250 bezoekers hadden begroot hebben we in 2022 een totaal van 13.550 bezoekers verwelkomd bij de voorstellingen die plaats hebben kunnen vinden. Naast deze behaalde totalen heeft Adelheid Roosen met de vierdelige televisiedocumentaire Roosen & Borst bij elkaar ruim 1,5 miljoen (!) kijkers bereikt, waardoor ons gedachtegoed enorm verspreiding kreeg. Daarnaast hebben we met de 46 overige activiteiten in totaal 642 bezoekers en deelnemers behaald.

In het huidige Kunstenplan is meer ruimte gemaakt voor de artistieke vrijheid en de daarmee gepaard gaande uitingsvormen. Ook covid heeft deze innovatie aangewakkerd. Female Economy is echter altijd al bezig geweest met het uitwerken van andere presentatievormen. In onze aanvraag 2021-2024 beschreven we onze voorstellingen dan ook als rituelen, gesprekken en 'nar van de koning'- hoe systemen te kantelen.

Wij zullen daarom onze rituelen als de WijkJury, maar ook Ik Ontmoet Mij en Alzheimer-Fluisteren in uw innovatie en in onze prestatiecijfers meenemen. Wij zijn enorm verheugd dat het FPK die mogelijkheid onderschrijft en daarmee onze manier van werken ondersteunt en erkent. Een WijkJury reeks van 10 - 15 voorstellingsbezoeken, de nagesprekken, de begeleiding, de masterclasses en de dramaturgische bijeenkomsten per deelnemende stad tellen wij nu als 1 voorstelling en niet meer als losse activiteiten. Voor Ik Ontmoet Mij geldt hetzelfde: een reeks van deze training bestaat uit 10 sessies, verdiepende activiteiten en voorbereidingen als intakegesprekken en telt als 1 voorstelling. Op deze manier krijgen onze activiteiten en de oorsprong van waaruit wij maken en bewegen, ook de juiste weging: dit is ons werk, dit is kunst, dit is evenveel waard als een repertoire stuk in de zaal.

De gerealiseerde uitvoeringen hadden de volgende geografische spreiding:

Noord	i.p.v. 6 → 13 voorstelling
Oost	i.p.v. 7 → 10 voorstellingen
Midden	i.p.v. 3 → 4 voorstellingen
West	i.p.v. 8 → 7 voorstellingen
Zuid	i.p.v. 8 → 12 voorstellingen
Amsterdam	i.p.v. 49 → 59 voorstellingen
Den Haag	i.p.v. 5 → 3 voorstellingen
Rotterdam	i.p.v. 10 → 4 voorstellingen
Utrecht	i.p.v. 8 → 3 voorstellingen
Buitenland	i.p.v. 16 → 8 voorstellingen
Online	1
Televisie	4

Ondanks de coulance van het FPK op de prestaties zetten we ze toch graag op een rij. De ondergrens van de output in 2021-2024 van de FPK is op 100 kleine zaal uitvoeringen per jaar gezet (of 50 grote zaal). We hebben dit jaar 124 behaald. Naast deze behaalde totalen heeft Adelheid Roosen samen met Hugo Borst de 4-delige televisiedocumentaire Roosen&Borst gemaakt. Daarnaast hebben we nog 46 overige activiteiten uitgevoerd.

+3500 bezoekers uitgedaagd

30 events door heel het land

103K

de impact van...

300 miljoen buigingen voor

in 24 trainingsreeksen

meer dan 150 mensen omarmd in Nieuw-West, Noord en Centrum

door onze engelen:

26 verloningen + nagesprek door het land (+ 6 internationale verloningen)

35

FAMILIE UITBREIDING 2022

SOCIAL MEDIA
1 jan 2022 – 1 jan 2023

Instagram volgers: **+811 (51% ↑)**
Facebook volgers: **+229 (3,1% ↑)**
LinkedIn volgers: **+ 352 (115% ↑)**

Totale groei social kanalen: +1392

Instagram bereik: **+ 237.062 (331% ↑)**
Facebook bereik: **+334.313 (49,1% ↑)**
LinkedIn bereik: **+3.819 (183% ↑)**

Totale groei bereik social kanalen: +575.194

NIEUWSBRIEVEN
1 jan 2022 – 1 jan 2023

nieuwsbrieflezers: **+ 1.702 (29% ↑)**

15 erkenningen door internationale filmfestivals

8 liefdevolle fluisteraars

26 jaar FEMALE ECONOMY

5 op je ogen

Bij VROUWEN IN BAD

1 award: best lockdown film
Betiah international film festival in India

103K

7. WE DOEN DIT NIET ALLEEN stakeholders en kompanen

We werken met een enorme hoeveelheid betrokken partners die wij graag uitlichten per project:

DOULA'S VAN DE STAD

HerstellabEnPsychiatricafé|Kriterion|AcademieVoorHerstelEnErvaringsdeskundigheid
UrbanResort DeVlugt|BuurthuisVanDerPek|InternationaalTheaterAmsterdam|Stadsklooster-
Utrecht|Vrijwilligersacademie|VrouwenruimteDeKat|Prachtvrouw StadsdeelOost|Stads-
deelZuidoost|StadsdeelNoord|StichtingVrouwenActiviteitenCentrumLelytad|Vrouwen-
opvangWender|Frascati|VanDeysse|SamenSterkVrouwenWest|NoordseVrouwennetwerk
ParticipatiecentrumEva&Adam|BuurthuisDeKleineWereld|TheaterDeMeervaart|DeMoeder-
IsDeSleutel|TransUnitedEurope|SwedenFilmAwards|CineFem|FIDBABuenosAiresinter-
nationalDocumentaryFilmFestival|RedRockFilmFestival|BeyondTheCurve|Blackboard-
InternationalFilmFestival|CinemaD'iDEA|LuleåInternationalFilmFestival|NederlandsFilm-
Festival|TorontoInternationalWomenFilmFestival|BettiahInternationalFilmFestival|Inter-
nationalSegalCenterFilm/ScreenFestivalonTheatreAndPerformance|DamesDraaien/
EllesTournent|8&HalFilmAwards|Internationa|Women'sFilmFestivalDenmark|Fondsvoor-
Cultuurparticipatie|Fonds21|VSB-fonds|Kansfonds|PrinsBernhardCultuurfondsNoord-
Holland|Leeuwensteinstichting|HumanistischeOmroepStichting|MaasjaOoms|Jale-
Simsek|ActieplanCultuurNPO|TVproducentCCCP|SwedenFilmAwards|CineFem|FIDBA
BuenosAiresInternationalDocumentaryFilmFestival|RedRockFilmFestival|BeyondTheCurve
BlackboardInternationalFilmFestival|Cinemat'iDEA|LuleåInternationalFilmFestival
NederlandsFilmFestival|TorontoInternationalWomenFilmFestival|BettiahInternationalFilm-
Festival|InternationalSegalCenterFilm/ScreenFestivalOnTheatreAndPerformance

IK ONTMOET MIJ

StadsdeelNieuw-West|VrouwenVaart|MannencentrumDaadkracht|Dock|NisaforNisa
AchterstandsOndersteuningFonds|GGZinGeest|Buurtzorg|GGZAmsterdam|Eigenwijken
SEZOMaatschappelijkeDienstverlening|Gezondheidsambassadeurs|WelzijnopRecept
HuisartsenpraktijkMeijman&PijbesOsdorp|GezondheidscentrumSlotermeer|Diëtistenprak-
tijkDeZoeteAppel|FysiotherapiepraktijkOsdorp|huisartsReindsSlotermeer|huisartsHogewind-
Osdorp|huisartsenPosenHovingGeuzenveld|huisartsScheeresOsdorp|huisarts Courant-
Slotermeer|huisartsVanStaalensSlotermeer|huisartsVanHeerdeSlotermeer|huisartsenpost-
Slotermeer|huisartsScheepersOsdorp|huisartsBarayaOsdorp|huisartsVanMaanenSlotermeer

still uit video installatie Ik Ontmoet Mij

huisartsGilani&SlooterSlotermeer|FysiotherapeuteBernadetteHoyerGeuzenveld
huisartsPastoorOsdorp|FysiotherapieGeuzenveld|huisartsWaterhoekOsdorp|huisarts-
ThielOsdorp|huisartsAverroesOsdorp|huisartsVisserGeuzenveld|psychiatrischever-
pleegkundigenNieuw-West|Prezens|PPIGemeenteAmsterdamTeamactiveringNieuw-West-
|TriasPedagogica|buurtkamerGeuzennest|TanteAlie|HuisvandeWijkDe Honingraat|Huis-
vandeWijkHetAnker|Multibox|Zaam|PijncentrumOLVG|SanitasPsychiatrie
VrijeUniversiteitMariannevanElteren|GGDAmsterdamMiriamGroenhof|Thrive|Elaa
HuisartsenpraktijkHendriksTempelman|HuisartsartsenpraktijkJonkerKoetsier|HuisartsJans
HuisartsKinders|GBPraktijkNoord|HuisartsengroepTuindorpNieuwendamAmsterdamNoord
GGZ-PraktijkNoorderlingen|HuisartsenpraktijkBerghuis|HuisartsenpraktijkNeijens
GezondheidscentrumBannBuiksloot|HuisartsenKadoelerbeek|ARKIN|i-PSY|SagAmsterdam
Doras|HuisvandeWijkWaterlandplein|HuisvandeWijkdeBanne|BuurthuisVanDerPek
SteunvrouwenDoras|WijktafelsNoord|ParticipatiecentrumEvaenAdam|StichtingMalak
BuurtkamerDeKleineWereld|StichtingCleopatra|VrouwennetwerkAmsterdamNoord-
NoordseVrouwen|CIVIC|RedAmsterdamNoord|HetGroeneVeld|TransUnitedAmsterdam
BroedplaatsDeVlugt|CinemaDeVlugt|UrbanResort|StadsdeelNieuw-West|StadsdeelNoord
CascoLand|FrascatiLodewijkvanDeyselbuurt|HuisvandeWijkDeBuurtzaak|Vooruit|SPE
Amsterdam|HuisartsenMeteorensingel|DockdeSpotGeuzenveld|PraktijkOndersteuner
WelzijnKleinGooioord|Combiwel|HuisartsenaanhetPark|GGZinGeestNieuweValerius
SamenkappenBuurtwerkkamerGeuzennest|SAGNieuwWest|Cordaan|Psyq|OuderenKindteam
Geuzenveld/Slotermeer|FACT-teamsOsdorpenGeuzenveld|HuisartsenomdeHoek
HuisarsHeun|HuisartsAllardNoë

WIJKJURY

WijkJuryAmsterdammetTheaterBellevue|TATheaterDeMeervaartPodiumMozaiek
WijkJuryAmsterdamMUZIEKmetMuziekgebouwaanhetJ|WijkJuryAmsterdamJONG
WijkJuryUtrechtmetTheaterUtrecht|WijkJuryUtrechtJONGmetTheaterUtrecht
WijkJurySchiedammetTheateraandeSchie|WijkJuryPurmerend|TheaterDePurmaryn
TheaterDeVerbeelding|WijkJuryPurmerendJONGmetTheaterDePurmaTheaterDePurmaryn
TheaterDeVerbeelding|WijkJuryMaastrichtmetOperaZuidTheateraanhofVrijthof
WijkJuryEnschedemetWilminktheaterenMuziekcentrum|WijkJuryDeventermetDeventer
SchouwburgMimik|WijkJuryDenHaagmetHetNationaleTheater|WijkJuryBredametChassé
Theater|WijkJuryArnhemmet|DeNieuweOostMuisStadstheater|WijkJuryAmersfoort
metStichtingDeBühne

ALZHEIMERFLUISTEREN

NoorderpoortcollegeGroningen|RadboudziekenhuisNijmegen|AtelierJoepvanLieshout
Stadhuis Zwolle|UniversiteitGroningen|WestbeachfilmfestivalAmsterdamNieuw-West
HanzeHogeschoolGroningen|ZorgboerderijReigershoeveHeemskerk|VWS|Prof.Dr.
AnnemeiTheVU|tHogespe|Overijssel|DrentheCollege|CultuurhuisCoolHeerhugowaard
AlzheimercafeesTwente|HogeschoolStenden|DeKunstminDordrecht|CasaSofiaAmsterdam
DeTurnclub|Planetree|Perron1Rosmalen|VerpleeghuisAnholt|KetenZorg'sHertogenbosch
+Bommelerwaard|AlzheimerNederland|VillaTrøstDordrecht|Prof.DrAnneGoossensen
UniversiteitvoorHumanistiek|HugoBorst|DeFamilie|ZijSpreekt|ErasmusUniversiteit
Windesheim|Deltaplan|ErasmusUniversiteit|WHZHumanitasDeventer|AlzheimerNederland
GraafschapcollegeDoetinchem|ZorggroepGroningen|OdenseHuis|OdenseJazzband

DOORLOPEND

InternationaalTheaterAmsterdam|TheaterBellevue|DeBalie|mugmetdegoudentand
WATWEDOENFlorisvanDelft|AnneMeiTheUniversiteitVanAmsterdam|PodiumMozaiek
AmsterdamseHogeschoolvoordeKunsten|AmsterdamsFondsvoordeKunst|
FondsPodiumKunsten|PolitieRotterdam|StudioDriesVerhoeven|NicoleBeutlerProjects
Schweigman&|ViaRudolphiProducties|GemeenteAmsterdam|StadsdeelNoord
StadsdeelOost|NederlandsTheaterFestival|DeFamilie|Human|TomTit|TheaterDeMeervaart
UrbanResort|StadsHerstel|MuseumtKromhout|OperaZuid|Kansfonds|IngejanLigthartSchenk
HetAmsterdamseBostheater|Oxville|StadsdeelZuidoost|DancingontheEdge|ROCAmsterdam
Bos&Lanting|StichtingCongada|ProMemo|DeMoederlsDeSleutel|TransUnitedEurope
TransSafeSpace

INTERNATIONAAL

SpectaclesPourTousTangerMarokko|DarnaTangerMarokko|KabarehCheikhatsRabatMarokko
GhassanElHakimaCasablancaMarokko|AmineNaouniCasablancaMarokko
LaCinémathèquedeTangerYtoBarradaTangerMarokko|FedwaMiskCasablancaMarokko
ZouheiraitBenjedidiSaléMarokko|NederlandseAmbassadeMarokko|CinemaSalaam-
BakuAzerbeidzjan|MaryamNamazieLonden|CelebratingDissentFestivalKeulenDuitsland
NederlandseAmbassadeMarokko|NederlandseAmbassadeSuriname|HilkiaLobmanSuriname
CultuurondernemerAnnHermelijnSuriname|AncoMultiServicers|YoungProfessionals
BryanvanhetKruis|UltimatePurposePeggyScmeitzSuriname|VlaamstheaterfestivalBrussel
AntwerpenGentBelgie

8. HOE DE TOKO BEWEEGT

bedrijfsvoering en financieel

8.1 SWOT

De risicoanalyse vanuit de Governance Code Cultuur (de risico pannenkoek-tool) geeft op de punten strategie, governance, financiën en operationeel de kwalificatie 'weinig kans/kleine impact'. Door de flexibiliteit van onze organisatie hebben we afgelopen corona-jaren gezien dat we risico's aan kunnen, snel kunnen schakelen naar nieuwe concepten en verschillende toekomst-scenario's kunnen uitwerken die met de veranderende tijd meegaan. Deze eigenschap om risico's en dreigingen in ons voordeel te laten werken is een kracht waartegen de onderstaande SWOT-analyse (Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats) ook gelezen moet worden.

SWOT | ARTISTIEK

STERKTES

- **Pionierschap**

Female Economy is altijd bezig met vernieuwing, innovatie en zelf-ontwikkeling. Hierdoor bewegen we moeiteloos mee met de conjunctuur van de samenleving; het aanpassen op artistiek-inhoudelijk vlak is als een tweede natuur.

- **Flexibiliteit**

Innovatie gaat hand in hand met vernieuwen en flexibiliteit, onze makers hebben de afgelopen jaren laten zien dat zij ijzersterk zijn in het inzetten van hun eigen visie om alle kunstuitingen ondanks onverwachte omstandigheden tot uiting te brengen.

- **Veelzijdige partners**

Uiteenlopende partijen (nationaal en internationaal) blijven vragen om kennis over onze bijzondere methodieken over te willen dragen en hun voordeel te doen met onze expertise op het gebied van werken op onconventionele plekken en met een verscheidenheid aan deelnemers in diverse samenstellingen.

- **Talentontwikkeling**

Er is oog voor talent, ontwikkeling en ondersteuning; Female Economy weet met enthousiasme nieuwe inzichten, vakmanschap en kennis over te brengen op anderen, in het veld, in de wijk en bij theateropleidingen.

- **Samenwerking repetitievloer en kantoor**

De artistieke- en zakelijke leiding zetten verschillende tools in om van de werkvloer een repetitievloer te maken, door coaching, persoonlijke zoektochten, bij elkaar in adoptie gaan, allemaal opdat zij als een geheel bewegen en er geen scheiding ontstaat, omdat het kunstwerk geleefd wordt door iedereen.

- **Organische groei**

De voortgang en groei van processen en voorstellingen gaat dan ook organisch; het een volgt inhoudelijk uit het ander.

ZWAKTES

- **Intensiteit van het werk**

Het intens hand- en detailwerk is de basis waarop elke project van Female Economy, maar ook de omarming van eenieder met wie we werken wordt gemaakt. Dit brengt met zich mee dat tegenover dit zeer arbeidsintensieve werk niet altijd genoeg rust te vinden is.

- **Personele tekorten**

Ten tijde van corona is er een tekort ontstaan binnen de sector van productieleders en techniek, krachten die wij altijd op projectbasis contracteren en dus niet standaard in huis hebben, deze ontwikkeling heeft ook ons getroffen.

- **Onwennigheid buitenwereld**

De flexibiliteit en innovatie die wij als kracht hebben kan voor de buitenwereld soms onwennig zijn, onzekerheid oproepen omdat het ongekend is. Soms is het gevolg dat er met vertragende bureaucratie wordt geantwoord, daar waar Female Economy juist dwars door de regels heen wil gaan met eenvoudiger oplossingen.

SWOT | ARTISTIEK

KANSEN

- **Het werk in de wereld leggen**

Zoals het verstevigen van onze aanwezigheid in de wijken en buurten van Nederland, en ook internationaal, en het intensiveren van diversiteit, inclusiviteit en fair practice. Deze centrale uitgangspunten verdienen ook sectorbreed nog meer aandacht.

- **Positie verstevigen**

Binnen het kunstenveld en daarbuiten; de dialogen in het veld op te zoeken, masterclasses te geven, workshops te bieden, rituelen te ontwikkelen, het gedachtegoed verspreiden.

- **Samenwerking nieuwe generatie**

Er liggen kansen met de nieuwe generatie kunstenaars voor wie het vanzelfsprekend is kunst en andere domeinen te ontschotten, te verbinden of te mengen.

- **Andere kunstvormen exploreren**

Ook liggen er kansen bij het vinden van meer kunstvormen waarin het publiek werkelijk een verandering ondergaat, waarin er een intern gevoel en beleving zodanig wordt aangesproken dat er een blijvende metamorfose bij het individu plaatsvindt.

- **Nieuwe vloeren bespelen**

Er zijn mogelijkheden andere vloeren te bespelen, van politieke podia, tot museale settings en van kantoren tot nieuwe buurtplekken.

BEDREIGINGEN

- **Veranderende politiek**

Het lange termijn en beleidsmatig denken om verduurzaming van kunstprojecten te realiseren loopt niet altijd synchroon met de subsidie- en regeerperiodes. Hierdoor kunnen processen schokken of kan het vooruitdenken tegengewerkt worden.

- **Dwingende regelgeving**

De toenemende verantwoordings-eisen voor de kleinste dingen en verslaglegging van elk proces, staan steeds meer de creatie, ontwikkeling en uitvoering in de weg van hetgeen waar het werkelijk om draait, het artistieke werk, het maak- en creatieproces.

- **Angst voor kunstenaarsattitude**

Hoewel je steeds vaker ziet dat bedrijven en organisaties juist op zoek zijn naar een kunstenaarsattitude weet men vaak nog te weinig de kunsten als dynamisch 'voorstel' te integreren. De mens in het algemeen laat toch nog moeilijk de stap naar verandering toe om de repetitieve-mentaliteit op de werkvloer te integreren.

SWOT | FINANCIËEL ECONOMISCH

STERKTES

- **Erkenning methodiek**

Onze werkwijze wordt steeds meer er- en herkend door gemeenten, woningcorporaties, zorginstellingen en andere (ook maatschappelijke) organisaties. Hierdoor worden we nog steeds in toenemende mate gecontacteerd om hulp te bieden, adviezen te geven op het gebied van diversiteit en inclusiviteit, verbreden van horizons en onderzoek te doen naar spanningsvelden tussen systeem – en leefwerelden. Wij helpen mee aan het bewust-zijn en overbrugging op deze gebieden.

- **Ondernemerschap**

De erkenning levert voor ons -in normale tijden- een sneeuwbaaleffect op waardoor ons ondernemerschap en deze projecten steeds meer onafhankelijkheid creëren en we meer loskomen van beschikbare subsidies en andere klassieke financieringsmogelijkheden.

- **Gezond eigen vermogen**

We starten projecten soms nog vanuit onzekerheid of het gemaakt kan worden. Daarnaast werken we naast professionals ook veel met vrijwilligers. Dit vergt soms intensievere communicatie en organisatie. Wij houden daarom altijd financieel economisch rekening met uitval, onvoorziene situaties en vertragingen.

- **Financiële processen en planningen**

Female Economy houdt nauwkeurig haar planningen bij met de daarbij behorende financiële raamwerken en passen deze aan waar nodig. Hierdoor is de organisatie in controle en kan er bijgestuurd worden als dat nodig blijkt. Zo kunnen de artistieke en financiële processen goed op elkaar worden afgestemd en eventuele risico's snel aangevoeld en gewaarborgd worden.

ZWAKTES

- **Intensieve processen**

Het intensieve en lange proces, het uitgebreide voorwerk en de in detail uitgevoerde concepten van onze projecten waardoor onze methodieken en vormen zo succesvol zijn, resulteert in een diepte-investering in tijd en middelen. Ondernemen en aanvragen van subsidies moeten daarom hand in hand blijven gaan om onze activiteiten te kunnen financieren.

- **Afhankelijkheid subsidies**

Naast de vierjarige Kunstenplansubsidie, afhankelijk zijn van enige vorm van continuïteit om overige publieke en private subsidies te kunnen werven.

- **Last minute besluiten**

Een aantal doorlopende projecten kunnen enkel doorgang vinden als er externe financiering voor is aangetrokken. Aangezien deze subsidies en fondsen jaarlijks moeten worden aangevraagd, weten wij pas kort tevoren of een project doorgang kan vinden wat een risico's met zich meebrengt in het contracteren van personeel voor deze projecten.

KANSEN

- **Nieuwe financieringsmogelijkheden**

Door het open gesprek te blijven aangaan en het actief benaderen van relaties en andere potentiële partijen proberen we te bouwen we aan een substantiële en stabiele vorm van financiering buiten de reguliere subsidies om.

- **Samenwerkingen**

Door samenwerkingen aan te gaan met andere organisaties binnen en buiten de kunst- en cultuursector bouwen we aan een gegronde positie en profiteren we van elkaars kennis, capaciteiten, talenten en ervaringen.

- **Potentieel publiek, ambassadeurs en donateurs**

Er is een groot nog niet ontdekt gebied aan potentieel publiek, ambassadeurs en donateurs waarin nog veel contacten gelegd kunnen worden. Om deze groep aan te spreken moeten we hun kringen en bubbels doorbreken en binnendringen om meer toegang te krijgen tot andere werelden en andere samenwerkingspartners.

- **Internationale verspreiding**

Door de universele thematieken in het werk is er nog veel mogelijk op internationaal gebied.

BEDREIGINGEN

- **Specifieke doelstellingen fondsen en subsidies**

Er is een tendens ontstaan dat fondsen en subsidieën hun doelstellingen vernauwen waardoor het steeds moeilijker wordt om projecten met een brede opzet te ontwikkelen. Ook moet er specifiek met doelgroepen gewerkt worden om financiële ondersteuning te kunnen vinden.

- **Balans middelen en werk**

De balans vinden tussen onze bijzondere werkwijze, waarin er tot in detail en met veel zorg heel veel voorbereidend werk en research wordt gedaan (gekoppeld met fair practice), met het zoeken naar de financiële ondersteuning daarvan van fondsen en andere middelen, vergt veel tijd en werk en de resultaten zijn niet altijd vanzelfsprekend.

- **Geopolitieke dreiging**

De oorlog in Oekraïne, de stijgende energieprijzen, de hoge inflatie en dat wat we niet weten, zorgt voor onzekerheid.

- **Politieke verschuiving**

Een regering die steeds minder het belang van kunst en cultuur onderschrijft vormt een dreiging voor de toekomst.

8.2. TOELICHTING FINANCIËLE POSITIE FEMALE ECONOMY 2022

Het jaar 2022 is afgesloten met een negatief resultaat van - € 74.591, daar waar we in de jaarbegroting - € 160.000 noteerden. Dit verschil is grotendeels te verklaren vanwege het annuleren van het grote project Ten Liefde – De Marathon.

Het negatieve resultaat wordt onttrokken uit het bestemmingsfonds FPK (- € 11.906) en uit de bestemmingsreserves (- € 62.685). Het saldo van het eigen vermogen van de stichting per 31-12-2022 bedraagt € 752.496.

Hieronder volgt de analyse van de jaarcijfers 2022. Overigens worden in de verschillenanalyse normaal gesproken de werkelijke kosten afgezet tegen de FPK-begroting die we bij de indiening van het kunstenplan 2021-2024 hebben overlegd. Het format van de FPK-begroting, een gemiddelde begroting over vier jaar, wijkt van nature af van de werkelijke jaarbegrotingen die worden bepaald door de omvang van de producties.

Het gevolg is dat de verschillenanalyse op basis van de FPK-begroting geen goede weergave geeft. Daarnaast is de ingediende FPK-begroting op basis van het aangevraagde subsidiebedrag van € 700.000 opgesteld, terwijl het werkelijk toegekende subsidiebedrag van het FPK € 500.000 bedraagt. Hierdoor zullen de verschillen tussen de begroting en de werkelijke baten en lasten een vertekend beeld weergeven.

VERSCHILLENANALYSE BATEN

In vergelijking met de jaarbegroting is het totaal van baten licht gestegen, met 3%. We hebben een totaal van € 1.454.042 behaald waar op € 1.414.084 is begroot. Op de eigen inkomsten is een daling van meer dan 50% te zien t.o.v. de jaarbegroting. Grootste oorzaken hiervan zijn; het door corona afgezegde project Ten Liefde - de Marathon (waar Female Economy begrootte op private fondsen) en ook de wegens ziekte afgelasting van de voorstelling Mama. De baten coproducties zijn van het project WijkJury Amsterdam. Deze middelen zijn lager dan begroot door een lager coproductiebedrag per partner vanwege het verminderde bezoek door corona in het eerste deel van 2022. Het verschil van € 37.500 tussen de begrote middelen van het Kansfonds en de werkelijke baten zijn verklaarbaar doordat deze middelen in 2023 worden ingezet en zijn doorgeschoven. In het totaal van de publieke subsidies is een stijging te zien van 25%, door het aanvullende corona pakket van de overheid en indexaties (terug te zien in de Meerjarige subsidie Fonds Podiumkunsten) en de honoreringen van diverse publieke middelen, terug te vinden in Incidentele subsidies overig. Deze laatste bevat de gelden van het Fonds Cultuurparticipatie voor Doula's van de Stad en de gelden die wij ontvingen van het Ministerie van Buitenlandse zaken voor ons wijkproject in Tanger, Marokko.

Doordat we in het kader van de meerjarige activiteitensubsidie minder subsidie toegekend hebben gekregen dan initieel aangevraagd bij zowel FPK als AFK (€ 400.000,- aangevraagd waarvan € 335.000,- toegekend), zijn we meer gaan inzetten op het aanvragen van overige financiële steun zoals bijvoorbeeld projectsubsidies vanuit de gemeente voor het project Ik Ontmoet Mij. Zodoende is het verschil van het totaal aan publieke subsidies en bijdrage ten opzichte van de begroting niet dermate groot.

VERSCHILLENANALYSE LASTEN

Het totaal aan lasten van € 1.524.619 is € 50.000 lager dan begroot. In de activiteitenlasten materieel is een daling van een kleine 30% te zien en op personele lasten zitten lichte verschillen van onder de 10%. Deze daling is voornamelijk te verklaren door de afgelasting van Ten Liefde – de Marathon. Het jaar 2022 zou het jaar worden met verschillende onderzoeksprojecten die als basis fungeren voor de grote coproductie met Opera Zuid (werk-

titel – Ten Liefde). Bij de start van 2022 was corona nog steeds aan de orde van de dag en hebben wij gezamenlijk besloten niet het risico te nemen een project van dergelijke grootte (die première zou hebben in het najaar van 2023) te produceren. Daarom zijn onze plannen gewijzigd.

Deze overwegingen hebben we destijds ook in het monitorgesprek met het FPK gedeeld. In een coproductie met een operagezelschap en orkest, die minder flexibel zijn door de op ver voorhand afgesloten contracten en planningen was het te risicovol het door te zetten. De grootste verschillen zitten; in beheerslasten personeel bij marketing, hier was een kostenpost begroot van € 104.444 maar de werkelijke lasten kwamen uit op de ongeveer de helft. Deze lasten zijn op de activiteiten personeel marketing terechtgekomen voor de voorbereiding van de verschillende projecten die we hebben gedaan. Daarnaast in een verschuiving in de verdeling van de lasten van de artistieke directie, te weten, minder op voorbereiding en meer op uitvoering gezien zij ook meespeelden in Vrouwen in Bad en Kabareh Cheikhats. De personele uitvoeringslasten van Vrouwen in Bad werd aanzienlijk hoger dan begroot. Op deze lasten is een verhoging te zien van 40%.

De materiele lasten zijn door de invloed van de afgelasting van Ten Liefde – De Marathon gaan schuiven, zo waren de overige uitvoeringskosten begroot op € 70.945 en in werkelijkheid werd dit € 16.610,-, net als bij de overige voorbereidingskosten (begroot € 51.000 vs - €1.970 in werkelijkheid).

RATIO'S

De liquiditeit, € 1.174.882 (vlottende activa) / € 299.227 (kortlopende schulden), bedraagt 3,92 waar minimaal 1,2 gewenst is. De solvabiliteit, € 752.496 (eigen vermogen) / € 431.327 (totale passiva – eigen vermogen), van 1,74, een quotiënt ver boven 0,10, geeft aan dat onze organisatie een laag risico oplevert en dus in staat is om op korte en lange termijn aan haar betalings- en aflossingsverplichtingen te kunnen voldoen.

TOELICHTING EIGEN VERMOGEN

Wij hebben op dit moment een gezond Eigen Vermogen. Dit is grotendeels te verklaren door de fusie tussen de twee stichtingen Female Economy en Zinaplatform in 2021. Beide stichtingen hadden een eigen vermogen opgebouwd, waarbij risico's gedekt konden worden en geplande projecten financieel waren geborgd, die nu samengevoegd zijn. Het huidige vermogen bestaat uit twee delen;

1. Algemeen Vermogen

We hebben een bedrag van € 448.713 algemeen eigen vermogen. Dit is opgebouwd om diverse risico's af te dekken. Wij werken altijd in de wijken met risicovolle projecten waar

we op voorhand veel meer geld aan kwijt zijn dan aan 'reguliere' theatervoorstellingen. Je weet op voorhand nog niet wat je tegenkomt: je doet eerst uitgebreid research en maakt en bouwt tijdens deze belangrijke periode aan het project. Een voorbeeld: kunnen we via via huizen vinden in de wijk om deze maanden in te wonen of zijn we genoodzaakt te huren: kunnen we het af met Adelheids creativiteit die naast de regie ook de vormgeving doet of zijn het kale plekken waar nog een bouwteam naar toe moet; redden we het om samen met mensen uit de wijk te koken (lees: 80 monden voeden voor een langere periode) of moet er een cateraar ingehuurd worden, enzovoort.

We werken met heel veel mensen, van vrijwilliger tot professioneel, van dakloze en azc-er tot hoogleraar aan de universiteit. We hebben het elke keer gered, maar we nemen ook steeds weer dat risico en daarom willen wij een reserve hebben om deze uitdagende projecten vol verve te kunnen beginnen en door te kunnen zetten. Adelheid Roosen, directeur bestuurder én grondlegger van Stichting Female Economy, heeft daar altijd enorm op toegezien en ferm beschermd. Het geeft de kunstenaar de vrijheid en ruimte om te gaan, met de wetenschap dat het financieel veilig is.

Daarnaast heeft de hoogte van dit algemeen vermogen ook te maken met fair practice, mochten we onverhoopt tegenvallers hebben, subsidiënten die niet worden toegekend, projecten die geen doorgang kunnen vinden, dan hebben we middelen om alsnog iedereen te kunnen betalen. De vaste kern is relatief klein en we hebben daarnaast een grote schil aan zzp-ers en losse contracten wat ook risico's met zich meebrengt die je wil kunnen afdekken.

2. Bestemmingsreserves

Ook hebben wij diverse bestemmingsreserves in het eigen vermogen opgebouwd. Door corona en het niet kunnen uitvoeren van grote theatervoorstellingen, zoals Doula's van de Stad met 80 vrouwen op het podium van ITA. Dit project is uiteindelijk een film geworden, gefinancierd door de coronagelden uit NPO Actieplan Cultuur. Ook voor de marathonvoorstelling Ten Liefde in 2022/2023 is een reservering opgenomen en doorgeschoven. Zowel in het monitorgesprek met het Fonds Podiumkunsten als met het Amsterdam Fonds voor de Kunst is dit onderwerp besproken. Welke risico's nemen we als we een samenwerking aangaan voor een financieel groot project van ruim € 2 miljoen in de winter van 2023? In deze gesprekken hebben wij ons gerealiseerd dat we anders met de tijd, de toekomst en onze plannen om moeten gaan.

Wij zijn van mening dat een reserve in het algemeen vermogen van € 425.000 op een gemiddelde jaarbegroting van € 1.5 miljoen een gedegen bedrag is om risico's mee af te kunnen dekken. De bestemmingsreserves die gealloceerd zijn vormen daarnaast de investering die we kunnen doen op de voorgenomen plannen in 2023 en 2024:

- **Bestemmingsreserve FPK** - € 126.468
Inzet voor rituelenonderzoek 2023 en 2024

- **BestemmingsFonds FPK – 0**

Vanaf 2021 moet er rekening gehouden worden met een Bestemmingsfonds FPK over de jaren 2021-2024. Bij een positief resultaat moet een specifiek gedeelte worden opgenomen in een Bestemmingsfonds FPK. Het Fonds heeft in 2021 38% bijgedragen aan de totale baten, hierdoor is er 38% van het positieve resultaat van 2021(€ 11.906) opgenomen in het bestemmingsfonds FPK, zoals het nieuwe handboek voorschrijft. In 2022 is een negatief resultaat ontstaan waarvan € 11.906 is onttrokken aan het bestemmingsfonds FPK en komen we op 0 uit.

- **Bestemmingsreserve: De Marathon** - € 137.315

Het negatieve resultaat van 2022 is toe te schrijven aan de investering die Female Economy deed in het project Ten Liefde/De Marathon. Zoals hierboven beschreven is begin 2022 besloten het project te annuleren. Het restant van de reserve zal voor het vervangende project in 2023 en 2024 worden besteed.

- **Bestemmingsreserve: PR en Marketing** - € 25.000

Binnen dit lopende kunstenplan investeren we in menskracht, in 2023 een persmanager en daarnaast wordt ingezet op de extra middelen die nodig zijn voor de vergroting van de WijkJury.

- **Bestemmingsreserve: Internationalisering wijkwerk** € 15.000

Deze reserve is bestemd voor de research van ons project in Suriname in 2023.

Huidige exploitatie en verwachte exploitatie:

- 2022 heeft een exploitatieresultaat van - € 74.592.
- 2023 komt uit op een tekort van - € 225.000.

In 2023 doen we nog dieper onderzoek en research voor projecten die we hieronder toelichten. Verder investeren we in personeel in de vorm van assistentie van de zakelijk directeur, een perscoördinator en een vaste dramaturg. We investeren in fair practice door continuïteit in coaching en de adoptiemethode intern. En we hebben alle medewerkers en zzp-ers in onze vaste cirkel een financiële tegemoetkoming gegeven voor de stijgende lasten in 2022 (zie alinea Fair Practice).

We gaan in 2023 naar Suriname om research te doen voor het opzetten van een Wijkproject aldaar, naar Hawaï voor onderzoek naar rituelen als basis voor een nog groter rituelen- onderzoek in het najaar van 2023. En bouwen we door aan projecten met onze Marokkaanse partners en zielsverwanten Kabareh Cheikhats met wie we in het voorjaar van 2023 opnieuw gaan samenwerken. Ook werken we de resultaten van onze workshop in Tanger verder uit en zoeken naar mogelijkheden om samen met partners te komen tot een groter Wijkproject in Marokko.

Deze internationale samenwerkingen vereisen investeringen, research en handwerk met de bewoners waarbij nog geen sprake is van publieksinkomsten. Om dit te bekostigen putten

we uit onze reserves. Ook omdat we als theatermakers doorgaans niet aan de 'formele' en geijkte eisen van internationale subsidieregelingen voldoen. Wij volgen niet altijd de geplaveide wegen, en werken niet voortdurend met doorgewinterde professionele partners – wij werken vaak in wijken zonder al te veel voorzieningen, komen pas gaandeweg tot een groeiend aantal presentaties omdat we eerst gaan researchen, workshops geven en er voor kiezen niet meteen in goed geoutilleerde theaters maar in buurt- of vrouwenhuizen en/of bij wijkbewoners thuis voorstellingen te spelen. Wellicht anders dan bij andere culturele organisaties is het opbouwen en bestendigen van een gezond algemene reserve niet door corona ingegeven, maar een vast onderdeel van het financiële beleid.

Overzicht Reserves

Verwachte eindstand reservepositie per ultimo

2022	€ 750.000
2023	€ 565.000
2024	€ 425.000

We zijn verheugd en dankbaar met hoe we onze artistieke missie en visie, de bedrijfsvoering en het financiële beleid kunnen uitvoeren met alle mogelijkheden die we daarvoor tot onze beschikking hadden en hebben en met onze drive om al onze projecten professioneel en gelardeerd met onze pioniersgeest, te blijven ontwikkelen.

CONTINUÏTEIT

In 2020 heeft Female Economy een aanvraag ingediend voor meerjarige subsidiëring 2021-2024 bij het FPK en het AFK. Deze aanvragen zijn beiden gehonoreerd voor respectievelijk € 500.000 en € 335.000. Tot het einde van dit kunstenplan is de continuïteit van Female Economy hierdoor gewaarborgd. In 2023 en 2024 zullen wij ons weer inzetten voor de aanvragen voor het volgende kunstenplan 2025-2028.

8.3. WERKGEVERSCHAP, OPDRACHTGEVERSCHAP EN FAIR PRACTICE

Goed werkgeverschap betekent voor Female Economy leidinggeven door te doen, door middel van verbinding met de medewerkers de verantwoordelijkheden te delen.

ORGANISATIE EN GOVERNANCE

Raad van Toezicht

Carolien Gehrels	(European Cities Director bij Arcadis)	Voorzitter
Erik Varwijk	(CEO Avion Group)	lid
Abdel Nassiri	Communicatieadviseur HVA	lid
Nadia Moussaïd	(Presentator en Televisiemaker)	lid

Directie

Female Economy heeft een driekoppige directie, waarvan een statutair benoemde bestuurder.

Adelheid Roosen	algemeen directeur bestuurder
Ola Mafaalani	artistiek directeur
Bregtje Angenois-Bos	zakelijk directeur

Beloningsbeleid & WNT

Leden van de Raad van Toezicht voeren hun functie onbezoldigd uit en ontvangen geen beloning of onkostenvergoeding. Directie en werknemers van Female Economy vallen onder de CAO Toneel en Dans. De Wet Normering Topinkomens is op Female Economy niet van toepassing omdat zij geen 3 opeenvolgende jaren subsidies heeft ontvangen die € 500.000 per jaar bedragen en tezamen 50% van de opbrengsten vormen.

En hoewel de stichting nu nog niet valt onder de WNT, is ook al te zeggen dat de salarissen zich ruimschoots binnen de norm bevinden en conform CAO zijn. 2021 is het eerste jaar geweest waarin de stichting boven de € 500.000 aan subsidie heeft ontvangen. In alle waarschijnlijkheid zal de stichting in de jaarverantwoording van 2023 de toepasselijkheid van de WNT moeten uitsplitsen.

Code Cultural Governance

De Raad van Toezicht past de Code Cultural Governance toe.

De RvT houdt toezicht, de directie is verantwoordelijk voor de organisatie.

De RvT vergadert minimaal 4 keer per jaar samen met de directie, voert functioneringsgesprekken met de bestuurder en evalueert onderling.

De taken van directie en Raad van Toezicht zijn duidelijk vastgelegd in de statuten en reglementen volgens de aanwijzingen van de Governance Code Cultuur.

PERSONEELSBELEID

Coaching

Nog steeds kijken we heel bewust naar de manier van werkgeverschap en leidinggeven. En ook bij nieuwe medewerkers en zelfs in sollicitatiegesprekken voeren wij de zienswijze van Brene Brown - onderzoekshoogleraar aan de Universiteit van Houston in de Verenigde Staten - door. Alle persoonlijke en individuele waarden van de medewerkers staan op een muurvullend vel geschreven in Adelheids karakteristieke handschrift op kantoor. We zetten in op kwetsbaarheid en empathie om ieders intrinsieke krachten tot uiting te laten komen op de juiste plek binnen de organisatie. Nog steeds grijpen we erop terug bij vergaderingen, brainstormen en overleggen om elkaar beter te (leren) begrijpen en ons te kunnen inleven in de belevingswereld van de ander. We merken dat dit niet alleen helpt om het werkgeverschap meer kwaliteit te geven maar ook om de band tussen de medewerkers onder elkaar te versterken. Vorig jaar zijn we begonnen met de coachingscirkels en heeft een deel ook een opleiding gedaan bij Parre en Deden. Dit jaar voelde de leiding dat we als groep een beweging moesten maken en vroegen zodoende Jan Andreae om groepsessies te faciliteren. We gingen terug naar de kern, wat is ieders rol, wat is je plek, naar wat is je verantwoordelijkheid, naar hoe werk je vanuit het kunstwerk, naar hoe maak je heldere afspraken met elkaar en naar (in 2023) – hoe breng je de binnenwereld naar de buitenwereld. Sessies die iedereen de ruimte geeft om te spreken, te zwijgen, te luisteren en te voelen. Dit zetten we in 2023 door.

Adopties onder medewerkers

Om dit proces een verder en meer diepgaand gevolg te geven gaan we, net als in 2021, door het jaar heen onze eigen Adoptiemethode, - de maakmethodiek die onder vele van onze voorstellingen, projecten en workshops ligt – onderling voortzetten. In Adoptie verweef je je eigen leven met dat van een ander. De creatieve botsing van beider levensscenario's vormt de basis voor een ontdekkingsreis. De Adoptiemethode kent vele verschillende vormen en formaten. Voor onze toko-adoptie werden collega's 1-op-1 aan elkaar gekoppeld, en liepen ze voor 2 dagen mee in elkaars persoonlijke of werkende leven. Ter afsluiting van iedere adoptieronde komen we samen voor een eindpresentatie – waar ieder duo, op theatrale wijze vormgeeft aan de verworven inzichten en bewustwordingen verkregen door de uitlevering van jezelf aan een collega.

FTEs en nieuwe medewerkers

Het aantal fte's en mensen in dienst verschilt niet enorm met het voorafgaande jaar. Stichting Female Economy had in totaal dit jaar 23 mensen in dienst. Op momenten dat wij volop produceren groeit ons team aanzienlijk met zowel mensen met tijdelijke contracten als met zzp'ers.

In 2022 heeft Female Economy als werkgever de volgende inzet gepleegd:

- 4,82 fte vast dienstverband en 5,59 fte tijdelijk dienstverband (€ 544.942 loonsom)
- 6,6 fte inhuur/zzp'ers (€ 398.408 loonsom)
- 10,75 fte vrijwilligers (€ 23.223 loonsom)

Door deze vaste conjunctuur aan tijdelijke medewerkers hebben we een goed ontwikkelde on-boarding procedure, deze passen we toe voor onder andere projectmedewerkers, vrijwilligers en stagiaires. We willen alle nieuwe en terugkerende medewerkers met liefde en warmte ontvangen. En dit gevoel blijkt wederzijds, veel van onze medewerkers komen regelmatig terug in dienst, zoals bijvoorbeeld stagiaires die later vast bij de toko komen, of bij producties weer aan ons verbonden zijn, of medewerkers die intern doorgroeien naar andere posities. We zijn bezig met een grondige update van het digitale personeelshandboek, we hanteren een inwerkperiode met een buddysysteem en geven met veel schwing een live rondleiding op kantoor, houden intensieve en persoonlijke gesprekken over de oorsprong van het werk en ons DNA.

Kennisoverdracht & ontwikkeling

We zetten ons actief in om kennis te kunnen overdragen binnen de sector, ook op jong talent. Zo dragen we bij aan een diverse, inclusieve en stevige cultuursector. Binnen Female Economy hechten we veel waarde aan een actief stagebeleid en proberen we elk jaar stagiaires plekken te bieden om zich binnen onze organisatie te ontwikkelen. We stellen tijdens de stageperiode de juiste persoon aan om de stagiair te begeleiden en te helpen. Stagiaires zijn vanaf moment één direct volwaardig onderdeel van ons team. We moedigen onze medewerkers stevig aan zich te ontwikkelen en door te groeien, zowel binnen als buiten de organisatie. Het gebeurt regelmatig dat medewerkers op een andere positie worden ingezet of dat verantwoordelijkheden verschuiven zodat de taken beter passen bij de persoon in plaats van andersom. Oudmedewerkers en stagiaires blijven vaak verbonden met onze organisatie, we zien iedereen links- of rechtsom weer terug.

Protocol Sociale Veiligheid

- Vertrouwenspersoon: vanaf december 2022 is er een nieuwe interne gecertificeerde vertrouwenspersoon, Lauren Rissik.
- Externe Coach: voor ieder bestaat de mogelijkheid om voor zaken die je liever buiten de organisatie wilt bespreken coach Dennis Molendijk in te schakelen.
- Moeresonline: voor ieder die vragen heeft of meer informatie wil kan daarnaast ook terecht bij moeresonline.nl, het onafhankelijk meldpunt voor ongewenste omgangsvormen binnen de culturele en creatieve sector.
- Gedrags- en veiligheidsprotocol: Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het protocol, Bregtje houdt nauw contact met het veld om tot goede beleidsafspraken te komen.
- Intern: wekelijks zijn verschillende overleggen (waarbij we doorgaans starten met een check-in), we maken tijd voor elkaar om alles te bespreken, van marketing tot zakelijk, van evaluaties tot artistieke inhoudelijk, van welbevinden tot wensen; alles wordt besproken.

Daarnaast heeft Abdel Nassiri (lid van de Raad van Toezicht) in 2022 een workshop gevolgd voor toezichthouders bij Stichting Sociale Veiligheid Podiumkunsten over sociale veiligheid en je rol daarin als toezichthouder.

Culturele Diversiteit & Inclusiviteit

Female Economy is een thuis, niet alleen voor ons sterke team, maar ook voor de Doula's – zij die voor anderen zorgen- uit de buurten, voor bezoekers, deelnemers en voor iedereen met wie wij werken. Voor iedereen die onderdeel wil uitmaken, wil bijdragen en meedoen proberen we ruimte te maken. Dit vertalen we ook naar ons vrijwilligersbeleid en in de doorgroeimogelijkheden en sijpelt ook door in onze publieksdemografie. We spelen niet enkel in de tempels van de samenleving, maar vinden onze weg ook naar de lokale parken, buurthuizen en onconventionele plekken. Daar zetten we overal onze stempel en daar mag iedereen bijzijn.

We trekken mensen met ons mee en introduceren een andere realiteit. Of deze migratie nou gaat van stadspodium naar een buurtruimte, óf juist andersom. Verhalen moeten uitgewisseld worden, groepen moeten gemixt worden en publiek moet opnieuw worden gekalibreerd. Samenbrengen... Het gesprek aangaan... Nieuwe belevingen...

Dit doen we niet omdat dit ons van buitenaf wordt opgedragen; we zijn divers en inclusief al vanaf onze oprichting, we willen dat zijn, het is onze levenslijn.

Fair Practice

Belangrijke terugkomende onderwerpen tijdens de Raad van Toezicht vergaderingen maar ook binnen de directie waren onder andere de coronagevolgen, de stijgende lasten in het algemeen en financiën, met als gevolg dat werd besloten een eenmalige toekenning uit te keren als gevolg van de hoge inflatie van 2022 en daarnaast ook een extra indexatie van 1,5% vanaf 2023 bovenop de CAO Toneel en dans indexatie van 2,5% om hiermee de stijgende kosten voor het personeel te compenseren. Deze eenmalige tegemoetkoming evenals de extra indexatie gold en geldt zowel voor medewerkers in dienst als zzp-ers.

Fair Practice is een essentieel en centraal onderdeel van de bedrijfsvoering binnen en buiten de culturele sector. Het is een onderwerp dat al lang op de agenda's staat, omdat het een prangend vraagstuk is om aan te kunnen voldoen. Vooral in tijden van corona waarin redelijke vergoedingen voor zzp'ers al helemaal moeilijk bleken te zijn, hebben we evengoed de schijnwerpers op Fair Practice laten schijnen.

Female Economy is een klein en hecht team, dat zich uitbreidt zodra er producties en activiteiten zijn. Die warmte, liefde en toenadering die we tijdens het samenwerken voor elkaar voelen, zetten we ook door in onze Human Resource benadering. We willen onze medewerkers, zzp'ers, vrijwilligers, stagiaires en partners fair behandelen zodat ze zich bij ons veilig voelen en in de toekomst weer met ons willen werken, in fijne maar ook in moeilijke tijden. Zo bouwen wij met elkaar in volledige openheid en vertrouwen aan een duurzame toekomst.

Female Economy is aangesloten bij de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK), door middel van deze connectie staan we midden in het werkveld en kunnen

we snel inspelen op de sociale ontwikkelingen en noodzakelijkheden. Zij voorzien ons van adviezen en richtlijnen zodat we precies weten wat er speelt en waaraan we moeten voldoen. Onze zakelijk directeur Bregtje neemt geregeld deel aan werkgroepen om vanuit de praktijk het veld te dienen, inspireren en ondersteunen.

De CAO Toneel en Dans die via het NAPK wordt onderhandeld met de werknemersorganisatie(s) binnen de sector is voor ons van toepassing. Wij passen de regels vanuit de CAO toe op al onze medewerkers en hanteren hetzelfde voor onze zzp'ers (met inachtneming van de bijkomende lasten). Daarbij worden de indexeringen van de arbeidsvoorwaarden en loonontwikkelingen systematisch toegepast.

Verder geven we actief invulling aan de Code door een effectieve inzet en goed gebruik van het Sociaal Fonds Podiumkunsten (SFPK) voor opleidingen en trainingen van medewerkers. We hebben een adequaat arbobeleid gericht op veiligheid en gezondheid op de werkvloer.

De 'zakelijk leiders club 2.0' die Bregtje samen met andere zakelijk leiders van gezelschappen (Nicole Beutler Projects, Studio Dries Verhoeven, Amsterdams Kleinkunst Festival, Kalpanarts en WAT WE DOEN) heeft opgezet vergaart steeds meer momentum waarbij zij elkaar toetsen, helpen, en op de hoogte houden van alles wat relevant en interessant is. Daarnaast zet Bregtje zich samen met een aantal partijen (Likeminds, Schweigman&, George en Eran Producties, WAT WE DOEN en ViaRudolphi Producties) in om nieuw zakelijk talent op te leiden. Dit traject heeft door corona vertraging opgelopen maar wordt op dit moment verder ontwikkeld om in 2023 nieuw zakelijk talent op te leiden, vooralsnog onder de naam Zaal Y.

Corona & Trickle down

Corona heeft op artistiek, zakelijk en organisatorisch niveau zijn sporen achter gelaten en zal dat in de komende jaren blijven doen. Het heeft gezorgd voor het aanpassen van de artistieke plannen met als grootste gevolg voor 2022 & 2023 het annuleren van de voorstelling De Marathon – Ten Liefde maar heeft ook gezorgd voor een meer flexibele vorm en inhoud van de diverse projecten de komende jaren. Op zakelijk en financieel vlak heeft het zijn weerslag op doorlopende aanpassingen op de begroting en de reserves. Qua organisatie en personeel niveau blijven de gevolgen voelbaar in bijvoorbeeld de capaciteit van productie & techniek. Daarnaast is zichtbaar geworden hoe de theaters worstelen met de enorme programmeringsvraag en de tegenvallende bezoekercijfers. Bij de verantwoording van 2020 heeft de NAPK een richtlijn opgesteld met het dringende advies zzp'ers na annulering van projecten wel door te betalen. Wij hebben deze richtlijn, net als in de voorgaande jaren, gehanteerd voor onze opdrachtnemers. Sinds juni 2020 heeft het ministerie OC&W in totaal 5 steunpakketten geregeld voor de cultuursector om het wegvallen van de publieksinkomsten door de lockdown te compenseren. Dit jaar hebben wij een steunpakket van de overheid mogen ontvangen van €57.800,- waarmee wij de nadelige financiële coronagevolgen konden dekken.

lees je lievelingswereld
waarin een ieder de
ander binnen danst

Myriam

Myriam Sahraoui | beeld: Prins de Vos

FEMME ÉCONOMY